

Tarih: Ocak 2019

Millî Reasürans T.A.Ş.
adına sahibi

H. Hulki YALÇIN

İnceleme Kurulu
BAŞKAN

Özlem CİVAN
ÜYE

Kaan ACUN
ÜYE

Utku ÖZDEMİR
ÜYE

Muhittin KARAMAN
ÜYE

Gökhan AKTAŞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Güneş KARAKOYUNLU

Basın Yayın Koordinatörü
Yasemin TAHMAZ

Dizgi
Yasemin TAHMAZ

Kapak Dizaynı
Umut SİLE

Baskı
CEYMA MATBAASI
Matbaacılar Sitesi
Yüzyıl Mah. 4. Cad. No. 123
Bağcılar - İstanbul

Yönetim Yeri:
Merkez
Maçka Cad. 35
34367 Şişli / İstanbul

Tel : 0-212-231 47 30 / 3 hat
E-mail : reasuror@millire.com.tr
Internet : <http://www.millire.com.tr>

Yayın Türü: Yerel süreli yayın

3 ayda bir yayınlanır.

**Dergide yer alan yazıların
içeriğinden yazı sahipleri
sorumludur**

İÇİNDEKİLER

IFRS 17-Sigorta Muhasebesinde Yeni Bir Dönem.....	4
Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Sigorta ve Reasürans Şirketleri Üzerinde Olası Etkileri.....	12
Japonya.....	19
Yağmur Yağdı mı Tam Yağıyor.....	33
“Düşük” Sigorta Penetrasyonu Teminat Açığına Dikkat Çekiyor.....	35

Değerli Okurumuz,

Reasürör dergisini gönderebilmemiz amacıyla tarafımıza iletilen kişisel verilerinizin, bu kapsam ile sınırlı olmak üzere işlenebileceğini, saklanabileceğini ve paylaşılabilceğini, konuyla ilgili Aydınlatma Beyanına;

<http://www.millire.com/KisiselVerilerinKorunmasi.html>

linkinden ulaşabileceğinizi bilgilerinize sunar, onay vermemeniz durumunda tarafımıza bilgi vermenizi rica ederiz.

Reasürör Gözüyle

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun 8 Mayıs 2017 tarihinde yayımladığı IFRS 17'nin planlandığı üzere 1 Ocak 2022'de yürürlüğe girmesiyle birlikte sigorta muhasebesinde yeni bir dönem başlayacaktır. IFRS 17, uzun zamandan beri sigorta muhasebesi alanında yapılmış en belirgin değişiklik olacağı için, sigorta ve reasürans şirketlerinin mali tablolarını temelden gözden geçirerek, bu standartlara göre yeniden düzenlemeleri gerekecektir. Aktüer Sayın Orhun Emre Çelik makalesinde, bu büyük değişimin temel unsurlarını ve Türkiye sigorta/reasürans şirketleri üzerindeki etkilerini irdelemektedir.

Teknolojinin gün geçtikçe gelişerek insan ve toplum hayatının her noktasına girmesiyle, kişisel ve kurumsal veriler sanal ortamlara taşınmıştır. Sanal ortamdaki güvenlik tedbirlerinin yetersizliği ve hızla yayılma riski karşısında kişisel verilerin değerini koruyabilmek öncelikli ihtiyaç haline gelmiştir. Paksoy Ortak Avukat Bürosu'ndan Sayın Stéphanie Beghe Sönmez ve Sayın Ceylan Necipoğlu makalelerinde, ülkemizde 7 Nisan 2016 tarihinde yürürlüğe giren 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) kapsamındaki tanımlar, uygulamalar ve düzenlemeleri, ve bu düzenlemelerin sigorta ve reasürans sektörü üzerindeki etkilerini incelemektedir.

Japonya, kendine özgü coğrafyası, kültürü, tarihi, ekonomik gücü ve siyasi varlığıyla günümüzün önemli demokratik güçleri arasında yer almaktadır. Şirketimizin Singapur Şubesi Müdürü Sayın KC Chew, çalışmasında ülkenin tarihi, siyasal ve toplumsal gelişimi ile beraber, coğrafya ve iklim koşullarının yarattığı sonuçları ve ekonomisini inceleyerek, Japonya sigorta sektörünü detaylı bir şekilde tanıtmakta, sigorta ve reasürans piyasalarının özelliklerini ve son gelişmeleri aktarmaktadır.

Yabancı Basından Seçmeler Bölümü'nde ise, Avrupa'da sıklığını giderek artıran ve bu kıtada meydana gelen doğal afetlerin üçte birini oluşturan sellere ilişkin bulgular ve doğal afetlerde düşük sigorta yaygınlığı nedeniyle ortaya çıkan teminat açına değinen iki çeviri yer almaktadır.

IFRS 17 - Sigorta Muhasebesinde Yeni Bir Dönem

Giriş

IFRS 17-Sigorta Sözleşmeleri, standardın giriş bölümündeki tanımı ile “Standart kapsamına giren sigorta sözleşmelerinin finansal tablolara alınması, ölçümü, sunumu ve açıklanmasına ilişkin esasları” belirleyen yeni bir muhasebe standardıdır. IFRS 17’nin amacı, işletmelerin söz konusu sözleşmeleri gerçeğe uygun bir biçimde göstererek, ihtiyaca uygun bilgiler sunmasını sağlamak şeklinde tanımlanmıştır. Standart bu bilgilerin, sigorta sözleşmelerinin işletmenin finansal durumu, finansal performansı ve nakit akışları üzerindeki etkisinin finansal tablo kullanıcıları tarafından değerlendirilmesinde esas teşkil edeceğini ifade eder.

Tarihçe

Sigorta sözleşmeleri doğaları itibarıyla bir çok ürün ve hizmetten farklı bir yapı arz etmektedirler. Bunun bir sonucu olarak IASB (Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) sigorta sözleşmelerinin muha-

sebeleştirilmesi üzerine uzusüredir çalışmalar yürütmektedir. Nitekim sigorta sözleşmeleri ile ilgili proje 1997 yılında başlamış ve ilk kez Eylül 2001’de resmî olarak IASB gündemine dahil edilmişti. Eylül 2004’te ise 19 üyeden oluşan Sigortacılık Çalışma Grubu (Insurance Working Group) kuruldu.

Bu çalışma grubunun 3 Mayıs 2007’de yayınladığı ve sigorta sözleşmeleri ile ilgili ön inceleme sonuçlarını paylaştığı müzakere dokümanı (discussion paper) aslında bugünkü standardı büyük ölçüde tanımlamaktaydı. Buna göre sigorta şirketleri sigortacılık yükümlülüklerini şu üç unsurun birleşimi üzerinden ölçmeliydi :

- Sözleşmeye dayalı nakit akışlarının açık, yansız, piyasa uyumlu, olasılıklara göre ağırlıklandırılmış cari tahminleri,
- Paranın zaman değerini ölçmek için gelecek nakit akışlarının cari piyasa İskonto oranı ile düzeltilmiş hali,
- Eğer varsa, bir risk taşımak ya da başka bir hizmeti sun-

mak için piyasa oyuncuları tarafından beklenecek ölçüde açık ve yansız marj (risk marjı, hizmet marjı).

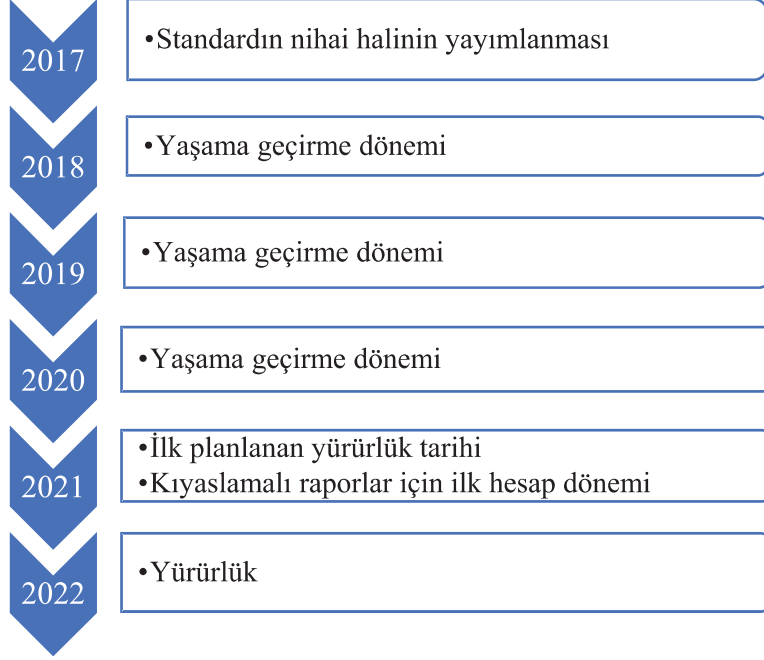
Çalışma grubunun hazırladığı taslak 2010 yılı Temmuz ayında kamuoyuyla paylaşıldı. Yayınlanan taslakla birlikte yukarıda ifade edilen unsurların hesaplama ilkeleri ile birlikte kayıt altına alınan tutarlar yanında bu tutarları etkileyen risklerin doğası ve etkisinin de finansal tablo açıklamalarında yer alması gerektiği vurgulanmaktaydı.

Taslak üstünde IASB bünyesinde tüm görüşlerin paylaşıldığı yuvarlak masa toplantıları da yine 2010 yılının son aylarında gerçekleştirildi.

Haziran 2013’te ikinci taslak yayınlandı ve ilk taslakta eleştiri konusu olan birçok husus bu taslak ile açıklığa kavuşturulmuş oldu. Söz konusu taslakta bir yürürlük tarihi yer almıyordu ancak çalışma grubu standardın uygulamasının kesinleşmiş hali yayınlandıktan sonra yaklaşık üç yıl sürmesinin beklendiğini belirtmekteydi.

Standardın nihai hali 18 Mayıs 2017’de yayınlandı ve

Şekil 1. Standart yürürlük süreci

yürürlük tarihi önerildiği üzere üç yıllık çalışma sürecini kapsayacak şekilde 1 Ocak 2021 tarihi olarak belirlendi. Ancak sonradan bu tarih bir yıl ötelenerek 2022'ye ertelendi. İki yıllık bir erteleme gündeme gelmiş olmasına karşılık karar bir yıl erteleme yönünde çıkmış olup şu anda ikinci bir ertelemeye pek ihtimal verilmemektedir.

Düzenleyici Otoriteler

IFRS, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından hazırlanan bir standarttır. Ancak bu Kurulun yerel mevzuat üzerinde bir karar bağlayıcılığı bulunmuyor ve standartlar bir bakıma tavsiye niteliği taşıyor. Bu nedenle IFRS standartlarının her ülke

tarafından kendi mevzuatlarına aktarılması gerekiyor.

Avrupa Birliği'nde Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (EFRAG) tavsiyeleri dikkate alınarak bu düzenlemeler ilgili Avrupa Birliği organları tarafından hayata geçiriliyor.

Türkiye'de IFRS 17'ye ilişkin ilk resmi metin Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) tarafından 2018 yılı Ağustos ayında TFRS 17 olarak yayımlandı ve ilgili tarafların görüşlerini bildirmesi istendi. Metin, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından Türkiye Sigorta Birliği vasıtası ile şirketlerin görüşlerine de açıldı.

Bazı terminolojik öneriler getirilmekle birlikte öze ilişkin ciddi bir eleştiri olmadığı gözlemlendi. Ancak IFRS 17, şirket

uygulamalarının ötesinde kamu denetim süreçleri, bağımsız denetim uygulamaları ve en az bunlar kadar önemli bir konu olarak vergi uygulamaları açısından geniş kapsamlı bir düzenleme ihtiyacı yaratmaktadır. Bu düzenlemelerin ivedilikle gerçekleştirilmesi yaşama geçirilme süreci yılları alacak bu standarda ülkemizde kurulu şirketlerin sorunsuz bir şekilde adapte olabilmesi için büyük önem taşıyor.

Önerilen Değişim

IFRS 17 öncesinde sigorta sözleşmelerine ilişkin yürürlükte olan standart IFRS 4 idi. IFRS 4, geçmiş uygulamalara devam hakkı tanımış ve bu açıdan bir çok ülkede farklı uygulama sonuçları ortaya çıkmasına neden olmuştu. Bu açıdan IFRS 4'ün şeffaf bir bilgilendirme sağlamadığı düşünülmekte ve ürünler, şirketler ve ülkeler arası kıyaslamaları olanaksız kıldığı değerlendirilmekteydi.

IFRS 4'e getirilen en büyük eleştiri muhasebe uygulamalarında çeşitlilik olması idi. Bu çeşitlilik bazen farklı ürünlerin başka standartlar altında değerlendirilmesi ya da ülkeler arası muhasebe standart farkları nedeniyle şirketlerin kıyaslanabilirliğinin kaybolmasına neden oluyordu. Nitekim uluslararası firmalar genellikle yerel mevzuata uygun finansal raporlama yanında genel merkezi ile konsolidasyon için

Tablo 1. Mevcut Standart İle Kıyaslama (Gelişim Alanları)

IFRS 4	IFRS 17
Muhasebe uygulamalarında çeşitlilik bulunur	Muhasebe kayıtlarını tutarlı hale getirir
Tahminler güncellenmez	Tahminler yeni bilgilere göre güncellenir
İskonto oranı yatırımları esas alır	İskonto oranı sözleşmenin tüm nakit akışını yansıtır
İskontoda eksiklikler bulunmaktadır	İskontonun önemli olduğu yerlerde ölçüme yansıtılır
Opsiyon ve garantiler hakkında düşük bilgi verir	Ölçüm olası sonuçların tamamını kapsar

IFRS standardı olarak kabul edilen metni baz alan grup standartlarına uygun ikinci bir raporlama yapmaktaydılar. Bu durum ülkemizde de halen devam etmektedir.

İki ayrı finansal tablo hazırlanması bile IFRS 4'ün temel sorununu ortaya koymaktadır: Hangi tablonun şirketin gerçek durumunu gösterdiği konusundaki belirsizlik. Bu belirsizlik şirket yönetiminin karar alma süreçlerini etkilemenin ötesinde hissedarların da şirketin gerçek durumunu anlamasını zorlaştırmaktadır. Aynı zamanda, iki ayrı finansal tablo çıkarmak şirketlere operasyonel olarak da ciddi bir yük getirmektedir.

İskonto işlemi ile ilgili net uygulama tanımlarının olmaması ikinci büyük problemi teşkil etmekte. Nitekim bu tartışmalar ülkemiz gündemine T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı - o zamanki adıyla Hazine Müsteşarlığı - tarafından 2016 yılında yayınlanan "Muallak Tazminat Karşılığında Kaynaklanan Net Nakit Akışlarının İskonto Edilmesi Hakkında Genelge" ile girdi. 2017 yılın-

da Genel Sorumluluk ve Kara Araçları Sorumluluk branşlarında zorunlu hale getirilen uygulama ile şirketlerin muallak tazminat karşılığında kaynaklanacak, diğer bir deyişle sadece gerçekleşmiş hasarlara ilişkin tazminat ödemelerini kapsayan nakit akışlarının İskonto edilerek kayıt altına alınması sağlandı. Bu uygulama ile birlikte şirketlerin zorunlu branşlar dışındaki branşlarda İskonto yapıp yapmamasına ve İskonto yaparken mevzuatta yer alan hangi yöntemin tercih edildiğine göre birbirinden oldukça farklılaşan finansal tablolar yayımlanmaya başlandı. Bu tablolara ilişkin kıyaslamaların yapılabilmesi için finansal tablo dipnotlarına yeni ifadeler eklendi. Ayrıca finansal tablolarda yeni bir hesap kalemi açılarak İskonto tutarı bu hesapta kayıt altına alındı ve böylece İskonto öncesi değerlerin net bir şekilde görülmesi sağlandı.

Ölçüm Modeli

IFRS 17 üç temel ölçüm modeli getirmektedir:

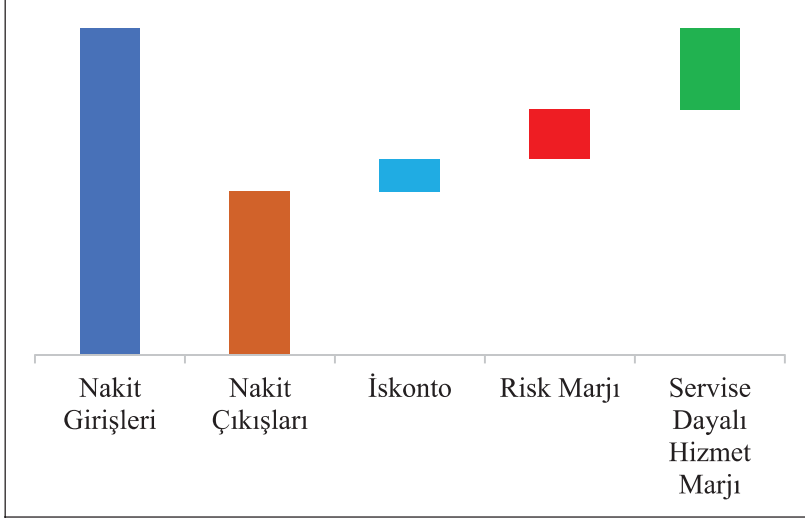
1- Genel Ölçüm Modeli:

IFRS 17'de standart olarak tanımlanmış modeldir. Yaygın olarak "Building Block Approach -BBA" olarak bilinmektedir.

Genel ölçüm modeli, öncelikle gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesini gerektirmektedir. Bu nakit akışları sigorta sözleşmesine bağlı ve sigortacılık faaliyeti kapsamında değerlendirilecek her türlü nakit giriş ve çıkışlarını içermektedir. Söz konusu nakit akışları netleştirilerek İskonto edilmekte ve bugünkü değerleri bulunmaktadır. Piyasa şartları gereği bu nakit akışlarında ortaya çıkabilecek dalgalanmalara ilişkin olarak belirlenecek risk marjı da dikkate alınarak eğer bakiye tutar pozitif ise bu tutar servise dayalı hizmet marjı (contractual service margin) olarak tanımlanmaktadır.

IFRS 17'nin getirdiği en önemli yeniliklerden birisi yukarıda bahsedilen servise dayalı hizmet marjıdır. Mevcut uygulamada tüm poliçeler için prim tahakkukları ve ilgili teknik karşılıklar (varsa risk marjı

Şekil 2. Genel Ölçüm Modeli

eklenerek ve yapılıyorsa İskonto edilerek) ayrılmakta bakiye tutar gelir ya da gider olarak sonuçlara yansımaktadır. IFRS 17 uygulamasında yukarıda yapılan hesaplamada nakit çıkışları, İskonto ve risk marjı toplamının nakit girişlerini aşması durumunda sözleşme zarar eden bir sözleşme olarak tanımlanmakta ve bu tutar gider olarak kayıtlara alınırken, servise dayalı hizmet marjı ortaya çıkması halinde bu tutar poliçe sınırlarına yayılacak şekilde amortismanına tabi tutularak gelir etkisi yansıtılmaktadır.

2-Değişken Ücret Yaklaşımı:

Doğrudan katılım özelliği bulunan sözleşmeler, genel ölçüm modelini baz alan, piyasa şartlarındaki değişimler sonucu sözleşmenin dayanak varlıklarında ortaya çıkan dalgalanmanın servise dayalı hizmet

marjı içinde değerlendirilmesi ile bu dalgalanmaların doğrudan gelir tablosu etkisini ortadan kaldıran bir yaklaşımdır.

3- Prim Dağıtım Yaklaşımı:

Kısa süreli (genellikle hayat dışı) sigorta sözleşmeleri için basitleştirilmiş bir yaklaşımdır. Mevcut uygulamadaki kazanılmamış prim karşılığı uygulamasına yakın bir yaklaşımdır.

Hangi modelin kullanılacağına nasıl karar verileceği de standartta tanımlanmıştır.

İlk Defa Finansal Tablolara Alma - Sonraki Ölçüm

Sigorta sözleşmesi, doğası gereği, tanzim edildiği tarihten sonraki dönemlere ilişkin bir yükümlülük yaratmaktadır. Bu açıdan tüm sigorta sözleşmelerini iki bölüm halinde incelemek mümkündür: Hak

edilmiş (kazanılmış) dönem ve kazanılmamış dönem. Bu bakış açısı ile IFRS 17'de bu kısımlar ayrı ayrı ele alınmaktadır. Yeni kurulan sözleşmelerde henüz bir kazanılmış dönem söz konusu olmadığından ölçü kazanılmamış dönem ya da IFRS 17'deki terminoloji ile kalan teminat yükümlülüğü için yapılmaktadır. Sonraki ölçüm döneminde ise gerçekleşen hasarlara ilişkin yükümlülük ile kalan teminat yükümlülüğü birlikte değerlendirilerek ölçüm yapılmaktadır.

İskonto Oranları

Nakit akışlarının bugünkü değerlerinin diğer bir ifade ile İskonto tutarının hesaplanmasında kullanılan İskonto oranlarının üç temel özelliği tanımlanmıştır:

- Paranın zaman değerini, nakit akışlarının özelliklerini ve sigorta sözleşmelerinin likidite özelliklerini yansıtır,
- Nakit akış özellikleri, örneğin zamanlama, kur ve likidite bakımından sigorta sözleşmeleriyle tutarlı olan finansal araçlar için, (varsa) gözlemlenebilir cari piyasa fiyatlarıyla tutarlıdır ve
- Bu tür gözlemlenebilir piyasa fiyatlarını etkileyen ancak sigorta sözleşmelerinin gelecekteki nakit akışlarını etkilemeyen faktörlerin etkisini dikkate almaz.

Bu özelliklerin sonucu olarak piyasa uyumlu ve şirketin yatırım portföyünden ziyade

sigorta portföyünün nakit akış özelliklerine uygun seçilmiş İskonto oranlarının dikkate alınması gerekmektedir.

Sigorta Sözleşmelerinin Bileşenlerine Ayrılması

Daha önce ifade edildiği üzere IFRS 17 standardı sadece sigorta sözleşmelerini kapsama almaktadır. Bu nedenle her ne kadar uygulamada sigorta poliçesi ile birlikte satılsa da sigortacılık ürünü niteliği taşımayan türev ürün ya da farklı nitelikteki yatırım bileşenlerinin sözleşmelerden ayrıştırılması ve IFRS 9 ya da IFRS 15 gibi ilgili standartlar çerçevesinde ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bir sözleşmenin sigorta sözleşmesi olarak değerlendirilmesi için “önemli sigortacılık riski” içeriyor olması şartı aranmaktadır. Hayat sigortaları gibi sözleşmelerle bu riskin yanında finansal risk unsuru içeren ürünler sunulabilir; ancak bunlar da sigorta sözleşmesi olarak değerlendirilmelidir.

Sigorta Sözleşmelerinin Toplulaştırılması

IFRS 17'nin hayatımıza sokacağı bir yenilik branş bazlı bakış açısı yerine sözleşme portföyleri bakış açısıdır. Bazı şirketler kendi iş yapış prosedürleri ve organizasyonel yapıları gereği bu bakış açısına bir

ölçüde sahip olmakla birlikte Türkiye'deki mevcut uygulamada branş / alt branş kırılımlı kayıt ve raporlama -mevzuatın da zorlaması nedeniyle- çok yaygındır: Poliçeler, verilen ana teminata göre ilgili alt branşlara kaydedilmekte, bu teminatlardan kaynaklanan yükümlülükler ise yine branş ya da alt branş bazında toplu veri üzerinden hesaplanmaktadır.

IFRS 17 ile birlikte portföy asgari olarak üç gruba ayrılacaktır:

- Varsa, ilk defa finansal tablolara alma sırasında ekonomik açıdan dezavantajlı sözleşmelerden oluşan bir grup,
- Varsa, ilk defa finansal tablolara alma sırasında, daha sonra ekonomik açıdan dezavantajlı hale gelmesine ilişkin önemli bir olasılık bulunmayan sözleşmelerden oluşan bir grup ve
- Varsa, portföyde geri kalan sözleşmelerden oluşan bir grup.

Standartta tanımlanmış olan gruplar, işletmelerin farklı kârlılık düzeyleri, sözleşmelerin sonradan ekonomik açıdan dezavantajlı hale gelmesine ilişkin olasılık farklılıkları gibi gerekçelerle alt gruplara ayrıştırılabilir.

Ayrıca bir yıldan uzun bir arayla düzenlenen sözleşmelerin aynı gruba dâhil edilmeyeceği düzenlenmiştir. Bu da sigortacılıktaki iş yılı çalışma

mantığının bu gruplandırmaya da uygulanması anlamına gelmektedir.

IFRS 17 standardının temel amaçlarından olan şeffaflık ve kıyaslanabilirlik açısından bu gruplandırma mantığı büyük önem arz etmektedir. Gruplandırmanın incelenmesi ile firmanın hangi yıl yazdığı hangi poliçelerden kâr ettiği, hangi sigorta portföyünden ise zarar ettiği kolaylıkla görülebilir hale gelmektedir.

Reasürans

Reasürans anlaşmalarının nasıl dikkate alınacağı konusu standardın oluşturulması sürecinde en çok tartışılan konulardan birisi olmuştur. Nitekim bir reasürans sözleşmesi dayanak olan sigorta sözleşmelerinin nakit akışları içinde reasüröre ödenen primler, reasürans komisyonu ve hasarda reasürans payı gibi bileşenler ile gösterilebileceği gibi bu sözleşmelerden bağımsız ayrı bir sigortacılık sözleşmesi olarak da değerlendirilebilir. IFRS 17 standardı ikinci yaklaşımı tercih etmiştir.

Buna göre sigorta şirketi yapmış olduğu reasürans anlaşmalarını da kendi içinde aynı sigorta sözleşmelerini değerlendirdiği esaslarla (bileşenlerine ayırıp gruplandırdıktan sonra genel model yaklaşımı) ele almak durumundadır.

Aktüeryal Çalışmalara Duyulan Gereksinim

IFRS 17 bir finansal raporlama standardı olduğu için bir muhasebe uygulaması olarak şirketlerin mali işler bölümünü doğrudan ilgilendirmektedir. Ancak yukarıda açıklandığı üzere finansal tablolara yansıtacak tutarların hesaplanmasına yönelik çok yoğun bir aktüeryal modelleme gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Gerek sözleşme gruplarının belirlenmesinde, gerekse bu grupların nakit akış modellerinin ortaya konması ve sözleşmeye dayalı hizmet marjının hesaplanması sürecinde aktüeryal modeller kullanılmak zorundadır.

Ülkemizdeki mevcut uygulamada hayat sigortası şirketlerinin bilançolarında en büyük yükümlülük kalemi matematik karşılıklar olmakta, hayat dışı sigorta şirketlerinin bilançola-

Tablo 2. IFRS 17- Gelir Tablosu

Gelir Tablosu	
Sigortacılık geliri	(A)
Sigorta hizmet gideri (-)	(B)
Sigorta hizmet sonucu	(C)=(A)+(B)
Yatırım geliri	(Ç)
Sigortacılık finansal gelir ve gideri (-)	(D)
Net finansal sonuç	(E)=(Ç)+(D)
Diğer gelir, gider ve vergiler (+/-)	(F)
Vergi sonrası gelir	(G)=(E)+(F)
Diğer kapsamlı gelirler	(Ğ)
Toplam Gelir	(H)=(G)+(Ğ)

mesi sonucunu doğurmaktadır.

Finansal Tablolar

IFRS 17, sözleşmeden doğan tüm nakit akışlarını dikkate alarak yapılan ölçüm sonuçlarının yansıtıldığı bir standart olduğu için gerek gelir tablosunda gerekse bilançoda önemli değişiklikleri berabe-

ya yansıyan kalemler artık tek bir hesap kalemi altında görünecektir.

Açıklamalar

Standartın amaçlarından birinin daha şeffaf ve kıyaslanabilir bir finansal raporlama ortamı oluşturmak olmasının yanında hesaplamaların yoğun

Tablo 3. IFRS 17 - Bilanço

Varlıklar	Yükümlülükler
Reasürans sözleşmesi varlıkları	Reasürans sözleşmesi yükümlülükleri
Sigorta sözleşmesi varlıkları	Sigorta sözleşmesi yükümlülükleri

rındaki en büyük yükümlülüğü ise muallak tazminat karşılığında oluşmaktadır. Her iki tutar da aktüeryal hesaplamalara dayanmaktadır. IFRS 17 ile getirilen nakit akış analizi ise bu tutarların yanında yazılan prim, prim alacakları ve kazanılmamış primler karşılığı gibi hesap kalemlerinin de kurulacak modele dahil edil-

rinde getirmektedir. Tablo 2 ve 3, ayrıca bir düzenleme yapılmadığı takdirde yayınlanacak finansal tablo formatlarını içermektedir. Sözleşmelerdeki tüm nakit akışlarının bir arada değerlendirilerek portföyün ölçümünün yapılması nedeniyle ertelenmiş edinim maliyetleri, prim alacakları, kazanılmamış primler gibi mevcutta bilanço-

bir modellemeye ve dolayısı ile varsayım setine dayanıyor olması nedeniyle şirketlerin finansal raporlara yansıyan tutarların nasıl hesaplandığını şüpheye yer bırakmayacak ve ilgili herkes tarafından anlaşılacak bir açıklıkta dipnotlarında açıklaması gerekmektedir.

İki şirket incelenirken “sigortacılık geliri” gibi bir

modele bağılı hesaplanan tek bir değerin kıyaslanması anlamlı bir sonuç üretmeyeceğinden bu açıklamalar yayınlanan bilanço ve gelir tablosundan çok daha önemli bir hale gelmiş durumdadır.

Türkiye’deki Şirketlere Etkileri

IFRS 17’nin Türk sigortacılık piyasasına etkisi birkaç açıdan değerlendirilmelidir:

Uygulamaya İlişkin Gereksinim

Sektördeki yabancı sermaye ağırlığı, yabancı sermayeli olmayan şirketlerin ise çoğunlukla banka iştiraki olması nedeniyle IFRS 17 standardı, Türkiye’de yürürlüğe girmesi yönünde bir eğilim olsa bile fiilen şirketlerin çok büyük bir kısmı tarafından uygulanacaktır. Mevcut IFRS standardı ile TFRS büyük ölçüde uyumludur ve şirketler görece olarak basit düzeltme kayıtları ile yerel sonuçları IFRS raporlamasında kullanabilmektedir. Oysa IFRS 17 ile birlikte bu durum tamamen olmasa da yüksek oranda ortadan kalkacak ve gerek aktüerya gerekse mali işler birimlerine çok daha fazla iş yükü düşmeye başlayacaktır.

Altyapı Gereksinimi

IFRS 17’nin gerektirdiği modelleme çalışmaları,

modellerde kullanılacak verinin temini, bu verinin işlenmesi, varsayımların ve sonuçların saklanması, sonraki dönem hesaplamalarının eski veri kullanılarak yapılabilmesi ve gerek finansal tabloya gerekse dipnotlara otomatik akışın sağlanması mevcudun çok ötesinde bilgi işlem altyapısı gerektirmektedir. Ayrıca muhasebe yazılımlarının yeni finansal tablo sonuçlarını yansıtacak esneklikte olması gerekmektedir. IFRS 17’ye Türkiye’de diğer ülkelerle paralel geçilememesi bu esneklik ihtiyacını, aynı anda birden çok hesap planını işletme zorunluluğu nedeniyle çok daha üst seviyeye çıkaracaktır. Hayat sigortası şirketlerinde gömülü değer, hayat-dışı sigorta şirketlerinde muallak tazminat karşılığı ve her tür sigorta şirketi açısından sermaye yeterliliği modelleri için çeşitli yazılımlar kullanılmakta ve bu yazılımlar üzerinde modeller geliştirilmiş olmakla birlikte IFRS 17 için hem yeni yazılım gereksinimi hem de modellerin yeniden kurulması ya da önemli ölçüde revize edilmesi gerekecektir.

Organizasyonel Gereksinimler

Bahsedilen iş ve işlemlerin yerine getirilebilmesi için mevcut iş süreçlerinin de gözden geçirilmesi gerekecektir. Aktüerya ekiplerinde kalifiye kadro artışı gereksiniminin mevcut şartlarda ne hızla kar-

şılanaabileceği ciddi bir soru olarak karşımızda durmaktadır. Diğer taraftan mali işler birimlerinde çalışan kişilerin modelleme çalışmalarını ve sonuçlarını belirli bir seviyede anlayacak seviyeye çıkarmak için yoğun bir eğitim faaliyeti gereksinimi olacaktır. Tüm bu birimler arasındaki veri ve bilgi akışının hesap kapama süreçlerinde gecikmeye neden olmayacak şekilde reorganize edilmesi gerekecek, buna karşılık modellerin çalıştırılması ve değerlendirilmesi sürecinin getireceği ek zaman gereksinimi daha uzun sürecek hesap kapama dönemlerine ilişkin baskı yaratacaktır.

Kültürel Gereksinimler

IFRS 17, bir taraftan gelir tablosu sonuçlarının büyük ölçüde mali işlerin kontrolünden çıkararak aktüeryal çalışma neticelerine bağlanması sonucunu yaratırken diğer taraftan sözleşmelerden kaynaklanan zararın derhal, kârın ise amortizasyon şeklinde yansıtılmasının sonuçları ürün geliştirme ve rekabet ortamını kökten etkileyecektir.

Reasürans uygulamalarının finansal tablolara yansımaları radikal bir değişikliğe uğrayacak bu da sözleşme niteliklerini etkileyebilecektir. Yatırımcıların ve hissedarların yeni finansal tablo formatına alışması zaman alacak, piyasanın tüm oyuncularının eğitilmesi için çaba sarf edilmesi gerekecektir.

Aktüerlerin Durumu

Tüm bu süreçlerde aktüerya fonksiyonu üzerindeki iş yükü ve sorumluluk çok daha fazla artmış olacaktır. Mevcut modellerde belirli bir hata payı ile çalışılmakta ve bu duruma ilişkin bilgiler şirketin yıllık Aktüerya Raporu gibi raporlarda açıklanmaktadır. IFRS 17 standardı çok daha fazla parametreye dayalı olmanın getirdiği belirsizlik unsuru ve çıktının doğrudan gelir tablosunda yer alan değer olması nedeniyle aktüeryal çalışmaları yapan kişilere ekstra bir sorumluluk yüklemiş olacaktır.

Sermaye Gereksinimi

Standardın, risk marjı, İskonto ve servise dayalı hizmet marjını standart hale getirmesi ile finansal tablolara yansıyan değerlerin değişmesi Türkiye’de kurulu şirketler için sermaye gereksinimini etkileyebilecektir. Bununla beraber, Solvency II esasında hesaplama yapan şirketler için görece olarak daha küçük bir etki beklenebilir. Diğer taraftan yukarıda bahsedilen alt yapı, eğitim

ve kadro yatırımlarının yapılabilmesi için şirketlerin maddi ve operasyonel kaynak yaratması gerekecektir.

Sonuç ve Değerlendirme

Yabancı sigorta şirketleri IFRS 17 konusunda artık geri dönülmez şekilde çalışmalarını sürdürmektedir. Bir süre daha öteleme ihtimali bulunsa bile Türkiye’nin de çalışmalara hızlı bir şekilde adapte olması gerekmektedir. Ancak bu uyum süreci yoğun bir emek, yatırım ve eğitim gereksinimi doğurmaktadır. Ülkemizdeki sigorta şirketlerinin şartları dikkate alınarak bir denge noktasının belirlenmesi önem arz etmektedir.

Konuya ilişkin mevzuat çalışmaları ivedilikle gerçekleştirilmeli ve sadece sigortacılık mevzuatı açısından değil vergi mevzuatı açısından da konu açıklığa kavuşturulmalıdır. Sadece sigortacılık mevzuatında bir değişiklik yapıp, vergi mevzuatının buna paralel değişim göstermemesi yukarıda bahsedilen operasyonel sorunların korunması anlamına gelecektir.

IFRS 17, her ne kadar temel amacı şeffaflık ve kıyaslanabilirlik olsa da bu amaca erişmek için hem finansal tabloların hazırlanması, hem de bu tabloların yorumlanması aşamasında zorluklar içermektedir. Mevzuat uyum sürecinin hızlandırılması bu zorlukların aşılabilmesi için gereklidir.

IFRS 17, süreç doğru şekilde yönetilirse sadece finansal tabloların değil sigortacılık sisteminin de kökten ve sağlıklı bir yönde değişmesi için bir fırsattır. Bu fırsatın değerlendirilememesi ve konunun belirsizlik altında daha uzun süre kalması durumunda ise tam tersine yüksek maliyetler doğuran bir yapı haline dönme riski taşımaktadır. Aktüerya fonksiyonunun Türkiye sigortacılık sektöründeki yerinin doğru kurgulanması fırsatın kullanılması için artı değer yaratacaktır.

Orhun Emre ÇELİK

**Orhun Emre Çelik
Yönetim ve Aktüerya
Danışmanlığı**

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Sigorta ve Reasürans Şirketleri Üzerinde Olası Etkileri

Teknolojinin gün geçtikçe ilerlemesi ile verinin çağımızda en önemli değer haline almış olduğunu söylemek mümkündür. Günümüzde internet kullanımının artması ve teknolojinin hayatın her alanında aktif olarak kullanılır hale gelmesi ile veriler sanal ortamlara taşınmıştır. Sanal ortamdaki güvenlik tedbirlerinin yetersizliği ve hızlıca yayılma riski sebebi ile özellikle kişisel verilerin değerini koruyabilmek öncelikli ihtiyaç haline gelmiştir.

Gerçek kişiye dair her türlü veri kişisel veri olarak adlandırılmakta olup; esasen Anayasa ile korunan bu hak, kişisel verilerin değer olarak kabul edilmesi ve Avrupa'da öne çıkan benzer gereksinimler sonucunda ülkemizde 7 Nisan 2016 tarihinde yıllardır taslak olarak mecliste bekleyen 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun (KVKK veya Kanun) bazı maddeleriyle yürürlüğe girmesi ile birlikte

ayrı bir mevzuat ile düzenlenmiştir. KVKK, Avrupa Birliği'nde 1995 yılında yürürlüğe giren 95/46 sayılı Direktif (AB Direktifi) ile paralel hazırlanmıştır. Avrupa Birliği üye ülkeleri için çerçeve bir yasa niteliğinde olan ilgili AB Direktifi, 25 Mayıs 2016 tarihi itibarıyla yerini tüm ülkelerin harfiyen takip etmekte mükellef olduğu, bağlayıcı ve daha sıkı tedbirler içeren General Data Protection Regulation (GDPR)'a bırakmıştır.

Gerek GDPR gerek ise KVKK köklü kültür değişikliklerini işaret etmesi gerekçesi ile ilgili düzenlemelerin kapsamına girecek şirketlere uyum sağlayabilmeleri adına iki yıllık uyum süresi öngörülmüş olup; ilgili süre 2018 yılında sona ermiştir.

İlgili Kanun'un uygulamasını denetlemek ve yürütmek adına Kişisel Verilerin Korunması Kurul'u (Kurul) kurulmuş olup; aktif faaliyetlerini hâlihazırda yürütmektedir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile Hayatımıza Giren Yeni Kavramlar

KVKK'nın 3. maddesinde kişisel veri "*kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi*" olarak tanımlanmıştır. Kanun'un yürürlüğe girmesinden evvel yayınlanmış olan Anayasa Mahkemesi kararlarına bakıldığında kişisel verinin gerçek kişinin adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, SGK numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü, ses kayıtları, parmak izleri, genetik bilgileri, IP adresi, e-posta adresi, hobileri, tercihleri, vakıf dernek grup üyelikleri, aile bilgileri gibi kişiyi doğrudan betimleyebilen ve kişinin kim olduğunun anlaşılmasını sağlayan tüm verileri olarak listelenebilir. Bu noktada önemle belirtilmelidir ki, tüzel kişilere

ait veriler -örneğin ticari unvanı, merkez adresi, ticaret sicil numarası gibi- Kanun'un kapsamına girmemektedir. Ancak, tüzel kişilik gerekçesi ile ilgili tüzel kişiliğe ait elde edilen çalışan verileri veya şahıs firmalarına dair veriler için KVKK yükümlülükleri devam etmektedir.

Kanun ile hayatımıza giren bir diğer kavram ise özel nitelikli kişisel veridir. Bu veri tipi kişisel verinin alt kümesi olarak düşünülebilir. Başkaları tarafından öğrenildiği takdirde ilgili kişinin mağdur olabilemesine veya ayrımcılığa maruz kalabilmesine neden olabilecek nitelikte olması gerekçesi ile özel bir statüde ele alınmakta ve KVKK kapsamında daha sıkı bir düzenlemeye tabi tutulmaktadır. Bu kategoride bir verinin ihlali söz konusu olması halinde hapis cezası ağırlaştırılmış olarak uygulanmaktadır. Kurul tarafından yayınlanmış kararlar göz önüne alındığında idari para cezalarında da söz konusu ihlalin özel nitelikli veri üzerinde doğması halinde ağırlaştırılmış nisap uygulandığı görülmektedir.

Özetlemek gerekirse, kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri gibi daha fazla

korumaya ihtiyaç duyulan veriler KVKK'da ve GDPR'da özel nitelikli kişisel veri olarak sınıflandırılmıştır.

Veri sorumlusu, KVKK kapsamında kişisel verilerin işleme amaçları ile vasıtalarını belirleyen ve veri kayıt sisteminin kurulmasından, yönetilmesinden sorumlu gerçek veya tüzel kişi olarak tanımlanmış olup; sigorta şirketleri hiç şüphesiz ki sigortalıları ve çalışanları bakımından veri sorumlusu sıfatını haizdir.

Veri işleyen ise veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak veri sorumlusu adına ve hesabına kişisel verileri işleyen gerçek ya da tüzel kişilerdir. Örnekleme gerekir ise sigorta şirketinin bordro hizmetlerini dışarıdan alması halinde ilgili bordrolama hizmetini sunan şirket, veri sorumlusu olan sigorta şirketi adına ve namına kişisel veri işleyeceği için veri işleyen konumunda olacaktır.

Kişisel verilerin işlenmesi, KVKK'da tamamen veya kısmen otomatik yollarla veya herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla verilerin ilk defa elde edilmesinden başlayarak veriler üzerinde gerçekleştirilen tüm işlem türleri olarak ifade edilmektedir. Bir başka deyişle, Kanun kapsamında kişisel verilerin toplanması, kaydedilmesi, paylaşılması, depolanması, okunması, değiştirilmesi, açıklanması, gruplanması, listelenmesi ve imha edilmesine ilişkin

tüm faaliyetler kişisel veri işleme olarak addedilmektedir.

Kişisel verilerin işlenmesi için uyulacak ilkeler Kanun'da;

- Hukuka ve dürüstlük kuralına uygun olmak,
- Doğru ve gerektiğinde güncel olmak,
- Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmek,
- İşlendikleri amaçla bağlantılı olmak,
- Sınırlı ve ölçülü olmak,
- İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmek,

şeklinde sıralanmıştır. Anılan ilkelere uyum sağlandığı takdirde KVKK uyarınca kişisel verilerin işlenmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

Kural olarak kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenmez. Kanun ilgili kurala istisna teşkil edebilecek hususları 5. maddesinde açık olarak düzenlemektedir. Açık rıza kavramı KVKK madde 3'te "*belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rıza beyanı*" olarak tanımlanmıştır. GDPR'da yer alan tanımı ise kişinin kendisiyle ilgili veri işlenmesine özgürce, konuyla ilgili yeterli bilgi sahibi olarak, tereddüde yer bırakmayacak açıklıkta ve sadece o amaç ile sınırlı olarak verdiği onay beyanıdır.

Açık rıza alınmaksızın kişisel verilerin işlenebilmesi için KVKK kapsamında sayılan

Açık Rıza Almadan Veri İşlenebilecek Haller

- 1- Kanunlarda açıkça öngörülmesi,
- 2- Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,
- 3- İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması,
- 4- Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması,
- 5- Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması,
- 6- Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmesinin zorunlu olması,
- 7- İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydı ile veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.

haller yukarıdaki gibidir:

Tabloda yer alan şartlardan birinin varlığı halinde, kişisel verilerin işlenmesi hususunda ilgili kişinin açık rızasının alınması kuralı aranmayacağından bu haller açık rıza alınmasının istisnası olarak kabul edilmektedir. Sigorta sektörü özelinde de birçok süreç ilgili istisnalar gerekçesi ile sigorta şirketlerinin açık rıza alması zaruretini bertaraf edecektir. Özellikle veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğü ve sözleşmenin kurulmasına ilişkin istisnalar sigorta şirketleri için önem arz etmektedir.

KVKK'nın 6. maddesine göre, kural olarak özel nitelikli kişisel veriler de ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemeyecektir. Ancak, sağlık ve cinsel hayat dışındaki ki-

şisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin veriler ise, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilecektir.

Hiç şüphe yok ki, sigorta şirketleri sır saklama yükümlülüğü altında olup özel nitelikli kişisel veri işlenmesini gerektiren süreçlerde ilgili istisnaların söz konusu olması halinde açık rıza yükümlülüğü doğmayacaktır.

Cinsel hayat ve sağlık verilerinin yalnızca yukarıda belirtilen sınırlı hallerde işlenebilmesi hususu, sigorta şirketlerinin uygulamalarına bakıldığında, veri işleme süreçlerinde birtakım sorunlar teşkil etmektedir. Örneğin hayat ya da sağlık sigorta poliçesi oluşturabilmek adına sigortalanacak kişinin geçmiş sağlık bilgileri özellikle primlerin hesaplanabilmesi adına ihtiyaç iken, bu bilgiler KVKK'ya göre özel nitelikli kişisel veri olduğundan kişinin açık rıza göstermesi gerekmektedir.

Özel nitelikli kişisel verilerin açık rıza aranmaksızın istisnai olarak işlenebileceği koşullar Kanun'da tahdidi olarak sayılmıştır, dolayısıyla bu sebeplerin dışındaki hallerde özel nitelikli kişisel verilerin

işlenmesi mümkün olmayacaktır.

KVKK Kapsamında Sigorta Şirketlerinin Yükümlülükleri

Kanun uyarınca şirketlerin yükümlülükleri sektör ayrımı yapılmaksızın hüküm altına alınmış olup, bunlar;

- Kanun'da sayılan ilkelere uyum sağlanması,
- Prensip olarak verinin ilk elde edildiği anda aydınlatma yükümlülüğünün yerine getirilmesi,
- Herhangi bir istisnaya girmeyen süreçlerde açık rıza alınması,
- Gerekli idari ve teknik tedbirlerin alınması,
- Sicile veri sorumlusu tarafından kayıt yapılması,
- İlgili kişilerin başvurula-

rının süresi içerisinde yanıtlanması,

- Saklama süresi sona eren verilerin silinmesi, yok edilmesi ya da anonim hale getirilmesi,
- Belirli periyotlarda denetim yapılmasıdır.

Kanun, sigorta sektörü özelinde değerlendirildiğinde, sigorta ve reasürans şirketlerinin hem kişisel veri hem de özel nitelikli kişisel verileri yoğun bir şekilde işleyen regüle bir sektöre mensup olmaları ve bir kişiye aynı anda farklı hizmetler sağlayabilecekleri gerekçesi ile ödevleri ağırlaşmaktadır.

Şirketlerin ilgili yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde, Kanun birtakım yaptırımlar öngörmektedir. İlgili yaptırımlar iki kategoride düzenlenmekte olup idari para

cezası ya da hapis cezası olabilecektir.

İdari para cezaları KVKK'nın "Kabahatler" başlıklı 18. maddesinde, hapis cezaları KVKK'nın "Suçlar" başlıklı 17. maddesinde düzenlenmiş olup Kanun, Türk Ceza Kanunu'nun 135 ila 140. maddelerine atıfta bulunmaktadır. Buna göre ilgili cezalar aşağıdaki tablolarda yer almaktadır:

Kişisel Veri İşleme, Aydınlatma ve Açık Rıza

Sigortacılar, sigorta sözleşmesine taraf olan ya da olmayan potansiyel müşteri, sigorta ettiren veya sigortalı yakınları, asistans firma çalışanları gibi kişilere ait çoğu zaman özel nitelikli kişisel veri türündeki verileri de elde etmekte ve işlemektedirler. Kanun'a uygun

Kabahatler	İdari Para Cezası
Aydınlatma yükümlülüğüne aykırı hareket etme	5.000-100.000 TL
Veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle aykırılık	15.000-1.000.000 TL
Kurul kararlarına uymama	25.000-1.000.000 TL
Sicil kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırılık	20.000-1.000.000 TL

Suç	Ceza
Kişisel verilerin hukuka aykırı işlenmesi	1 yıldan 3 yıla kadar hapis cezası
Özel nitelikli kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesi	1.5 yıldan 4.5 yıla kadar hapis cezası
Verilerin hukuka aykırı olarak yayılması veya ele geçirilmesi	2 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası
Verilerin yok edilmemesi	1 yıldan 2 yıla kadar hapis cezası

veri işlenebilmesi için, ilkelere uyulmalı, aydınlatma yapılmalı ve gerekmesi halinde açık rıza alınmalıdır.

KVKK'nın AB Direktifi ile paralellik göstermesi ve Türkiye'de yeni uygulama alanı bulması gerekçeleri ile İrlanda (The Office of the Data Protection Commissioner) ve Fransa otoritelerinin (Commission nationale de l'informatique et des libertés) sigorta sektörü özelinde yayınladıkları raporlar¹ uygulama örneği yaratması ve rehber olması bakımından incelenmiş olup; ilgili rehberler uyarınca sektörde veri genel olarak;

- Sigorta sözleşmesi kurulurken,
 - Sigorta ilişkisi süresince,
 - Hasar oluşması
- durumlarında elde edilmektedir. Sigortacılık Kanunu uyarınca rizikonun hesaplanması ve Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) yükümlülüğü gerekçesi ile sigorta ettiren ve/veya yararlanandan birtakım kişisel verilerin temin edilmesi zaruri olup; bu hususun sözleşmenin kurucu unsuru olarak değerlendirilebilmesi Avrupa Birliği tarafından yayınlanmış olan sektörel tav-

siyeler uyarınca mümkündür². Bu gerekçeyle, sigorta sözleşmesinin akdedilmesine dair süreci yalnızca sözleşmesel ilişkinin kurulabilmesi adına yurkarda ifade edilen düzenlemelerde sayılan verilerin talep edilmemesi halinde -örneğin çapraz satış amaçlı alınan sözleşmeye dair zaruri olmayan veriler- istisna olarak değerlendirmek ve hatta açık rızadan istisna tutmak mümkün olabilecektir. Somut olarak, sağlık sigortası hizmeti sunulacak müşteriden deprem ya da araba sigortası hizmeti vermek adına konut ya da taşıt bilgilerinin alınması halinde açık rıza zarureti doğacaktır. Sigorta süresince sözleşmesel ilişki istisnası olduğundan, prim ödemelerinin takibi, zeyilname düzenlenmesi gibi amaçlar için elde edilmiş olan kişisel veriler işlenebilecek ve açık rıza alınması mükellefiyeti doğmayacaktır. Ayrıca bu husus 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1435. maddesi ile düzenlenmekte olup; sigorta ettirenin birtakım kişisel verileri sigortacı ile paylaşması kendisinin beyan yükümlülüğüdür. Sektörde "liste usulü" olarak tabir edilen sistem gereği, si-

gortacının talep edilen sigortaya dair poliçeyi hazırlayabilmesi için gerekli bilgileri içerir soru listesini sigorta ettiren yanıtlamak ile mükelleftir. İlgili soruların cevaplanmaması sigortacıya cayma hakkı vermektedir. Ancak eksik bilgi ile poliçe hazırlanmış ise ilgili ek-sik bilgilere dayanarak sigortacı cayma hakkından yararlanamayacaktır.

Kişisel Verilerin Paylaşılması ve Yurtdışı Transferi

Hasar anında kişisel veriler hesaplamaların ve ödemenin yapılabilmesi için üçüncü kişilerle, gerekmesi halinde ise ilgili otoriteler ile paylaşılabilir. Sektör uygulaması göz önüne alındığında, bu süreçlerde yapılan paylaşımların istisna olarak değerlendirildiği görülmekle birlikte bu hususta bir netlik mevcut değildir. Bu tür paylaşımlarda ölçülülük ilkesi uyarınca yalnızca gerekli kişisel veriler paylaşılmalı ve "veri minimizasyonu" ilkesi takip edilmelidir. Veri minimizasyonu, GDPR tarafından düzenlenmiş olan işlenen veri seti üzerinde sadeleştirme yapılması prensibidir. Bir başka deyiş ile işlenen verilerin içerik ya da adetlerinin azaltılması olarak ifade edilebilir. Ek olarak, gerekli tüm teknik tedbirlerin alındığından emin olunmalıdır.

Örneğin, Sigortacılık Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmelik uyarınca bazı kişisel veriler destek hizmeti sağlayan

¹ Commission nationale de l'informatique et des libertés, Pack de conformité-Assurance (2014)
http://www.cnil.fr/sites/default/files/typo/document/PACK-ASSURANCE_complet.pdf

² Council of Europe, Recommendation No.R9 on the protection of personal data collected and processed for insurance purposes (2002)
<http://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchService/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804d9ddd>

firmalarla, Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi (SBM) Yönetmeliği uyarınca SBM ile, Yanlış Sigorta Uygulamalarının Tespiti, Bildirimi, Kaydı ve Bu Uygulamalarla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik uyarınca Sigorta Suistimalleri Bilgi Paylaşım Sistemi ile, Sağlık Bakanlığı tarafından kurulacak olan merkezi sağlık veri sistemi ve kişisel sağlık kaydı sistemi ile, MASAK, Türkiye Sigorta Birliği (TSB), Hazine Müsteşarlığı, Sermaye Piyasası Kurumu ve İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ile yapılan paylaşımlar ölçülülük ilkesi gözetilerek açık rızadan istisna olarak kabul edilebilecektir. Ancak yine de veri sahibi olan sigortalı müşterilerin bu paylaşımların yapılacağına dair aydınlatılması zaruret olup, açık rıza hususunda istisnaya sığınıyor olmak veri sorumlusu olan sigorta şirketinin aydınlatma yükümlülüğünü bertaraf etmeyecektir.

Ek olarak sigorta şirketleri, 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 31. maddesi uyarınca sır saklama yükümlülükleri bulunmakla birlikte reasürans şirketleri ile paylaşım yapabilme hakkını haizdirler.

Ancak gizlilik sözleşmesi yapılması ve sadece risk değerlendirmesi amacıyla kullanılmak üzere, reasürans şirketi tarafından sigorta sözleşmesiyle ilgili kişilere ait, yanlış sigorta uygulamaları dâhil, sır niteliğindeki bilgilerin

öğrenilmesi ve paylaşımı sır yükümlülüğü kapsamına girmemektedir. Bu noktada yabancı reasürör ile yapılacak olan paylaşımın yurtdışı transferi olarak yorumlanabileceği hususu da önem arz edeceği için ayrıca değerlendirilmelidir.

Öte yandan, sektör örnekleri gözetildiğinde yabancı ortaklı sigorta şirketlerinin banka hesap dökümlerini yönetim kurulu üyesi olan yurtdışı ortak ile bilgi edinme hakkı kapsamında paylaştığı görülmekte olup, veri paylaşımının yapıldığı ülkeye göre farklı düzenlemelerin dikkate alınması önem arz etmektedir. Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki, kişisel verilerin yabancı ülkedeki kişinin erişimine açılması paylaşım ya da transfer olarak addedilmesi için yeterlidir. Bir başka ifadeyle, fiziksel veya dijital yollarla gönderilmese dahi, yurtdışında bulunan bir kişinin sigorta firmasının sistemine, sunucusuna, veri merkezine ya da ekranlarına erişebiliyor olması yurtdışı transferi olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla, yabancı ortaklı bir sigorta şirketinin bünyesindeki ortak sistemler veya veri merkezi yurtdışında bulunan bulut hizmeti de KVKK ilkelerine uyumlu hale getirilmelidir.

Yurtdışı aktarımına dair düzenlemede ilk dikkat edilmesi gereken husus veri sahibinden açık rıza alınması olup; ilgili yurtdışı aktarımı Kanun'da yer

alan istisnalar çerçevesinde değerlendirilebiliyor ise açık rıza mükellefiyeti doğurmaksızın paylaşım gerçekleştirilebilecektir. İkinci husus ise, aktarım yapılacak ülkenin Kanun'da tanımlandığı şekliyle "güvenli ülke" olup olmadığı noktasıdır. Güvenli ülke, kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması bakımından yeterli korumanın bulunduğu yabancı ülkeyi ifade etmektedir; ancak, Kurul tarafından belirlenecek güvenli ülke listesi henüz yayımlanmamıştır. Paylaşım yapılacak olan ülkenin ilgili listede yer almaması durumunda ise, Kurul tarafından hazırlanmış olan taahhünamenin veri aktaran ve verilerin alıcısı tarafından imzalanması ve veri aktarımının Kurul onayına sunulması gerekmektedir. Ancak, Kanun'un güvenli ülke listesinde yer almayan ülkeye açık rıza ile aktarım yapılması hususunda net olarak kaleme alınmamış olması, aktarımın GDPR'daki gibi ek bir süreç olmaksızın yapılabileceği sorusunu doğurmaktadır. Kurul'dan uygulamaya dair onayın güvenli ülke listesi ile birlikte paylaşılması beklenmektedir.

Bu noktada, yurtdışına veri paylaşımı yapılırken TSB Kişisel Verilerin Korunması ve İşlenmesi Politikası'nda da belirtildiği üzere aktarım yapılan kişiden yazılı bir taahhüt alınarak ilerlenmesi önerilmektedir. Ek olarak veri aktarımı yapılacak firma ile veri

aktarım sözleşmesi imzalanarak karşı tarafın sorumluluklarının da düzenleme altına alınmış olması önem arz edecektir. Zira veri güvenliğine ilişkin alınacak riskleri en aza indirmek adına, Kurul'un yayınlacağı listede paylaşım yapılan ülkenin yer almaması ihtimali gözetilerek hareket edilmesi en doğru çözüm yöntemi olacaktır.

Silme, Yok Etme veya Anonim Hale Getirme

KVKK kapsamında yükümlülük olan, saklama süresi sona eren verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesine ilişkin Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesine İlişkin Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik (Yönetmelik) yayınlanmış olup; Yönetmelik uyarınca sigorta şirketleri tarafından kişisel veri saklama ve imha politikası hazırlanması gerekmektedir. Bahse konu politika içerisinde işlenen verilere dair saklama sürelerinin yer alması öngörülmekte olup; sigorta sektörü özelinde düşünüldüğünde aynı kişiye farklı içerikte hizmetler sunabilen sigorta şirketleri için, sunulan hizmetin veya belirlenen saklama süresinin sona ermesini takiben, amacı sona ermiş kişisel verinin ayıklanması ek bir iş yüküne sebebiyet verecektir. Öte yandan, verinin sigorta şirketleri özelinde değeri göz önüne alındığında, veri silme yükümlüğünün pazarlama ve strateji faa-

liyetlerine negatif etkisi olabileceği beklenmektedir.

Bunların yanı sıra, sektörün risk analizleri ve öngörülerle doğrudan ilişki içerisinde olması gerekçesiyle sigorta şirketlerinin kanuni dayanağı olmaksızın karlılık ve sürdürülebilirlik başlığı altında hazırlamakta olduğu pek çok rapor bulunmaktadır. Sigorta şirketleri ilgili raporlarda kişisel verileri konu edebilmek adına meşru menfaat istisnasına dayanabilecek olsalar dahi, (sektör uygulamasında her ne kadar bu yol tercih ediliyor olsa da bu hususta bir netlik bulunmamaktadır) yine de bir saklama süresi tayin etmeleri beklenmektedir.

Bu noktada sektörde önem arz eden raporlara makul bir süreye biçilmesi istenmekte olup "makul süre" tanımına dair Kanun'da bir netlik bulunmamaktadır. Ek olarak, raporların saklanmak istenmesi halinde, rapor içerisinde yer alan kişisel verilerin anonimleştirilmesi ya da veri minimizasyonu ilkelerinin takip edilmesi de birer alternatiftir.

Acente ve Brokerlerin Konumu

Sektördeki bir diğer tartışmalı husus ise acente ve brokerlerin KVKK kapsamında veri sorumlusu ya da veri işleyen olarak statüsünün belirlenmesidir. Sigorta acenteciliği kavramı 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Sigorta Acenteleri Yönetmeliği ile düzenleme altına alınmış olup; genel anlamıyla sigorta

sözleşmelerinin kurulmasına aracılık eden tacir yardımcısı olarak tanımlanmaktadır.

Kanun'da veri işleyen, veri sorumlusunun direktifleri ve tasarrufu doğrultusunda hareket eden şekilde tanımlanmaktadır. Acente ve brokerlerin KVKK kapsamındaki statüleri kişisel veri işledikleri her süreç özelinde ayrı ayrı değerlendirilmeli ve hukuki statü buna göre belirlenmelidir. Zira portföyünü kullanmak kaydı ve kendi iradesi ile karar vererek yaptığı pazarlama faaliyetlerini içeren süreçler için ve poliçe üretimi süreci için acentenin hukuki statüsü farklılık gösterecektir. Dolayısıyla, hem sigorta şirketi hem de acente bazı süreçlerde veri sorumlusu olabilecektir. Bir başka deyiş ile acente aynı anda iki statüyü de haiz olabilecek olup, belirleyici unsur işlemin kendi tasarrufunda bulunup bulunmadığı olacaktır.

Altını bir kez daha çizmek isteriz ki, Kanun'un öngördüğü uyum süreci 7 Nisan 2018 tarihinde sona ermiş olup, Kurul aktif çalışmalarını yürütmektedir. İlgili Kanun'a uyum çoğu zaman yeni süreçlerin tasarlanması gereğini doğurduğundan, konunun şirket içerisinde yönetişiminin belirlenmesi ve gerekli kontrollerin bir an evvel iç denetim süreçlerine eklenmesi önem arz etmektedir.

Paksoy Ortak Avukat Bürosu
Partner/
Stéphanie Beghe Sönmez
Avukat/
Ceylan Necipoğlu

Japonya

Tarihçe

İlkçağlarda Asya Anakarası'ndan gelen göçmenlerin yerleşimiyle başlayan Japonya tarihi imparatorların yükseliş ve düşüşü, samuray savaşçılarının yönetimi, dış dünyadan tecrit, Asya Kıtası'nda hâkimiyet, yenilgi ve yeniden doğuş gibi önemli dönemleri içermektedir.

Japonya, yaklaşık 35.000 yıl önce Paleolitik Dönem'de Asya Anakarası'ndan gelen halk tarafından iskân edilmiştir. Son Buzul Çağı'nın sonunda, yaklaşık 10.000 yıl önce, kürk kıyafetler, ahşap evler ve incelikli kil objeler kullanan avcı/toplayıcılar bu topraklarda Jomon adlı bir kültür geliştirmişlerdir. İkinci yerleşim dalgası olan Yayoi halkının gelişiyle Japonya'da metal işleme, pirinç ekimi ve dokumacılık başlamıştır. DNA bulguları, bu yerleşimcilerin Kore'den geldiğini göstermektedir.

Japonya'da ilk kaydedilmiş tarih dönemi, karakteristik özelliği büyük mezar höyükleri veya tümülüsler olan Kofun Dönemi'dir (M.S. 250-538). Yönetici sınıfını soylu savaş ağalarının oluşturduğu Kofun Dönemi'nde birçok Çin gelenek ve icadı benimsenmiştir. Çin yazı sistemi gibi, Budizm de Japonya'ya 538-710 yılları arasında Asuka Dönemi'nde gelmiştir. İlk güçlü merkezi hükümet Nara Dönemi'nde (710-794) görülmüştür. Bu dönemde aristokrat sınıf Çin kaligrafisini kullanıp Budizm'i benimserken, köylüler Şintoizm'i benimsemişlerdir.

Japonya'nın eşsiz kültürü, Heian Dönemi'nde (794-1185) hızla gelişmiştir. İmparatorluk sarayında gelişen sanat, özellikle şiir ve nesirde önemli yapıtların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu dönemde samuray savaşçı sınıfı da gelişmiştir. "Shogun" olarak adlandırılan Samuray lordları, yönetimi 1185'te devralarak, 1868'e

kadar imparator adına Japonya'yı yönetmiştir.

Kamakura Shogunate (1185-1333) olarak adlandırılan grup, Japonya'nın büyük bölümünü Kyoto'dan yönetmiştir. Güçlü bir imparator olan Go-Daigo, 1331'de bu Shogun yönetimini devirmeye çalışmış; bunun sonucu olarak birbirine rakip olan Kuzey ve Güney grupları arasında 1392'ye kadar sürecek bir iç savaş ortaya çıkmıştır. İç savaş takiben "Daimyo" olarak adlandırılan bölgesel savaş lordları güçlerini daha da artırarak 1868'de Edo döneminin sona ermesine kadar ülkenin yönetimini elinde bulundurmuştur. Bu dönem Tokugawa Shogunate olarak da anılmaktadır. O yıl, Meiji İmparatoru yönetiminde yeni bir anayasal monarşi kurulmuş ve Shogun'ların iktidarı sona ermiştir.

Meiji İmparatorunun ölümünden sonra, ülkede yeni demokratik reformlar gerçekleştirilmiştir. I. Dünya Savaşı

sırasında, Japonya Kore üzerindeki egemenliğini resmileştirmiş ve Kuzey Çin'in kontrolünü ele geçirmiştir. Tokyo ve civarını ağır şekilde tahrip eden 1923'teki Büyük Kanto Depremi'nin ardından meydana gelen 1927 mali krizi, Japonya'nın uzun bir ekonomik çöküntü yaşamasına neden olmuştur.

Bu şartlar altında gücünü artıran ordu sonunda devletin kontrolünü ele geçirmiş, 1931 tarihli Mançurya Olayı'nın tetiklediği ve Showa İmparatoru Hirohito tarafından yönetilen bir dizi eylem neticesinde Japonya II. Dünya Savaşı'na girmiştir.

Savaş Japonya'nın yenilgiyle sona ermiş; İmparator Showa, Potsdam Deklarasyonu'nun şartlarını kabul etmiştir. Japonya, yenilginin etkisinden neredeyse mucizevi bir ekonomik gelişme göstererek hızla çıkabilmiş ve dünyanın en önemli demokratik güçleri arasında yerini almıştır.

Devlet

Japonya, imparatorun yönetiminde anayasal bir monarşiye sahiptir. Mevcut imparator Akihito, ülkenin sembolik ve diplomatik lideri olarak görev yapmaktadır.

Ancak siyasi lider, Bakanlar Kurulu'na başkanlık eden başbakanıdır. Japonya'nın iki meclisli yasama organı, 465 sandalyeden oluşan Temsilciler Meclisi ve 242 sandalyeli

Meclis Grubundan oluşmaktadır. Japonya'da 15 üyeye sahip Yüksek Mahkeme yönetiminde dört kademeli bir mahkeme sistemi bulunmaktadır. Ülke Kıta Avrupası tarzı bir medeni hukuk sistemine sahiptir.

Başkent Tokyo 36 milyonu aşan nüfusuyla dünyanın en kalabalık metropolü olup, üç vilayete yayılmıştır. Aynı zamanda 23 merkez belediye ve şehir merkezinin batısındaki birçok şehir, kasaba ve köyden oluşan Tokyo, Japonya'nın 47 idari bölgesinden biridir.

Şehir 1868'den önce Edo olarak bilinmektedir. 16. yüzyılda küçük bir kale kasabası olan Edo, Tokugawa Leyasu'nun feodal hükümetini burada kurmasıyla, 1603'te Japonya'nın siyasi merkezi olmuştur. Takip eden dönemde dünyanın en kalabalık şehirlerinden biri haline gelmiş, 1868'deki Meiji Restorasyonu ile imparator ve sermayenin Kyoto'dan Edo'ya taşınmasını takiben ismi Tokyo (Doğu Başkenti) olarak değiştirilmiştir. 1923'teki Büyük Kanto Depremi ve 1945 hava saldırılarında şehrin büyük kısmı tahribata uğramıştır.

Toplum ve Kültür

Japonya yaklaşık 127 milyon nüfusa sahiptir. Ancak günümüzde en düşük doğum oranına sahip ve en hızlı yaşlanan toplumlardan biri haline gelmiştir. 2016 yılında ortalama doğum oranı 1.44 iken, 84

yıllık yaşam beklentisiyle dünyanın en uzun yaşam süresine sahip ülkelerinden biridir.

Yamato Japon etnik grubu, nüfusun % 98,5'ini oluşturmaktadır. Diğer etnik gruplar % 0,5 ile Koreliler, % 0,4 ile Çinliler ve yaklaşık 50,000 kişilik yerli Ainu'lardır. Japonya nüfusunun büyük çoğunluğu (% 99) ana dili olarak Japonca konuşmaktadır.

Japonca Japon dil ailesindedir, Çince ve Korece ile köken olarak ilişkisi bulunmamaktadır. Bununla birlikte Japonca, Çince, İngilizce ve diğer dillerden yoğun şekilde etkilenmiştir. Japonca kelimelerin % 49'u Çince'den, % 9'u ise İngilizce'den alınmıştır.

Japonya'da üç yazı sistemi bir arada kullanılmaktadır; yerel Japonca kelimeler için kullanılan Hiragana, Japonca olmayan kelimeler, ses yansıması ve vurguları göstermek için kullanılan Katakana ve Japon dilinde yer alan çok sayıda Çince kelimenin ifade edilmesinde kullanılan Kanji.

Çoğu Japon, Şintoizm ve Budizm'in karışımı olan bir dini inanca sahiptir. Şinto ve Budist ibadetleri tek bir din içinde birleştirilmiş ve Budto tapınakları önemli Şinto mabetlerinin bulunduğu bölgelerde inşa edilmiştir. Ülkede diğer dinleri benimsemiş küçük azınlıklar bulunmaktadır.

Japonya'nın yerel dini, tarih öncesi çağlardan gelen ve doğal dünyanın kutsallığını vurgulayan çok tanrılı bir inanç

Japonya'da Gerçekleşen Büyük Tayfunlar

Japonya'ya vurma tarihi	Tayfunun adı	Ölü veya kayıp sayısı	Tahrip olmuş evlerin sayısı
21 Eylül 1934	Muroto Tayfunu	3.036	92.740
17 Eylül 1945	Makurazaki Tayfunu	3.756	89.839
15 Eylül 1947	Kathleen Tayfunu	1.930	9.298
26 Eylül 1954	Toyamaru Tayfunu	1.761	207.542
26 Eylül 1958	Kanogawa (Ida) Tayfunu	1.261	16.743
26 Eylül 1959	Isewan Tayfunu	5.098	833.965
19 Eylül 1990	Flo Tayfunu	40	16.541
27 Eylül 1991	Mireille Tayfunu	62	170.447
3 Eylül 1993	Yancy Tayfunu	48	1.784
7 Eylül 2004	Songda Tayfunu	46	64.999
20 Ekim 2004	Tokage Tayfunu	98	21.350
3 Eylül 2011	Talas (Tropik Fırtına) Tayfunu	98	4.008
16 Ekim 2013	Wipha Tayfunu	43	1.094

Yukarıdaki tablo Japonya Meteoroloji Kurumu (JMA) web sitesi verilerine dayanarak Nippon.com tarafından oluşturulmuştur. Renkli kısımlar Eylül ayında Japonya'ya isabet eden tayfunlardır. Veriler 1.000 kişiden fazla ölü ve kayıpların gerçekleştiği Showa dönemiyle (1926-1989) ölüm ve kayıpların 100 kişiden az olduğu Heisei dönemini (1989- günümüze kadar) kıyaslamak amacıyla JMA tarafından yayınlanmıştır.

olan Şinto'dur. Şintoizm'in kutsal bir kitabı veya kurucusu yoktur. Japon Budistlerin çoğu ise, altıncı yüzyılda Kore'nin Baekje Bölgesi'nden Japonya'ya gelen Mahayana ekolünü benimsemişlerdir.

Coğrafya

Japon Takımadaları toplam 377.835 kilometrekare alanına yayılmış 3.000'den fazla adadan oluşmaktadır. Dört ana ada olan Hokkaido, Honshu, Şikoku ve Kyushu kuzeyden

güneye sıralanmaktadır.

Japonya büyük ölçüde dağlık ve ormanlık olup, ekilebilir alan ülkenin yalnızca % 11,6'sını oluşturmaktadır. En yüksek nokta olan Fuji Dağı, 3.776 metre yüksekliktedir; en alçak nokta olan Hachirogata ise, deniz seviyesinden dört metre aşağıda yer almaktadır.

Pasifik Ateş Çemberi'nde yer alan Japonya, gayzer ve kaplıcalar gibi birçok hidrotermal oluşuma sahiptir. Sık sık deprem, tsunami ve volkanik patlamalarla karşı karşıya

kalan ülkenin birçok yerinde yıkıcı depremler ve tsunamiler yaşanmıştır. Japon tarihinde en büyük yıkım yaratan doğal afet Büyük Kanto Depremi'dir. 1923'te Tokyo çevresindeki Kanto ovasını etkileyen deprem, 100.000'den fazla kişinin ölümüne sebep olmuştur.

1995 yılının Ocak ayında Kobe şehri ve çevresini etkileyen Güney Hyogo veya diğer adıyla Büyük Hanshin Depremi ise, 6 bin kişinin ölümüne ve 415 bin kişinin yaralanmasına yol açmıştır. Deprem

sonucu 100.000 konut tamamen tahrip olmuş, 185.000 konut ise ağır hasar görmüştür.

11 Mart 2011'de, Japonya'da günümüze kadar kaydedilen en güçlü deprem meydana gelmiş; deprem Kuzeydoğu Japonya'nın Pasifik Sahili boyunca devasa bir tsunamiyi tetiklemiştir. Büyük Doğu Japonya Depremi veya Tohoku Depremi olarak bilinen deprem ve özellikle de depremi takip eden tsunamiler, yaklaşık 20.000 kişinin hayatına mal olmuş ve Fukushima Eyaletindeki bir enerji santralinde nükleer kazaya sebebiyet vermiştir.

İklim

Kuzeyden güneye 3.500 km'lik bir bölgeye yayılan Japonya'da, çeşitli iklim bölgeleri yer almaktadır. Ancak ülke genel olarak dört mevsim yaşanan ılıman bir iklime sahiptir.

Kışın şiddetli kar yağışının görüldüğü Kuzey'deki Hokkaido Adası'nın aksine, Güney'de yarı tropikal iklime sahip Okinawa Adası'nda sıcaklık yıl boyu 20 derece seviyesindedir. Ada yılda metrekareye yaklaşık 200 cm yağmur almaktadır.

Kuzeybatı Pasifik, dünyanın en aktif tropik siklon havzası olup, gerek şiddet, gerekse maliyet açısından kayıtlara geçen en büyük siklon afetleri bu bölgede gerçekleşmiştir. Kuzeybatı Pasifik havzasında tayfun mevsiminin en yoğun

olduğu dönem Temmuz ve Ekim ayları arasındadır; ancak "kuvvetli" olarak nitelendirilen 3 ila 5 kategorileri arasından karaya ulaşan en çok sayıda tayfun genellikle Eylül ayı içinde kaydedilmektedir. Japonya Meteoroloji Ajansı'na göre, son otuz yıllık sürede yılda ortalama yaklaşık 25 tayfun meydana gelirken, bunların 11'i karaya ulaşmaktadır.

Ekonomi

Japonya, dünyada teknolojik olarak en gelişmiş toplumlardan biridir. GSMH'ya göre ABD ve Çin'den sonra dünyanın üçüncü büyük ekonomisidir. Başlıca ihracat ürünleri arasında otomotiv, tüketici ve ofis elektroniği, çelik ve ulaşım araçları yer almaktadır. İthalatını ise gıda, yağ, kereste ve metal cevherleri oluşturmaktadır.

İyi eğitilmiş, çalışkan bir işgücüne sahip, etkili ve varlıklı nüfusu Japonya'yı dünyanın en büyük tüketici pazarlarından biri haline getirmektedir. 25-64 yaş arasında % 51,4'lük yüksek öğrenim düzeyi ile OECD ve ortak ülkeleri arasında en yüksek seviyelerden birine sahiptir.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra adeta kendi küllerinden doğan Japonya, gösterdiği olağanüstü ekonomik gelişme sayesinde, ucuz tekstil ürünleriyle başlattığı değer zincirinde hızla tırmanan ilk Asya ülkelerinden biri olmuştur. Günümü-

müzde GSMH'sı ve istihdamının büyük bir kısmı ileri teknolojiye dayanan imalat ve hizmet sektöründen kaynaklanmaktadır.

İmalat, Japonya'nın ekonomik büyümesinin en dikkat çekici ve en fazla uluslararası üne sahip sektörü olmuştur. Bugün Japonya, elektrikli ev aletleri, elektronik eşya, otomobil, gemi, makine parçaları, optik ve hassas donanımların, makine ve kimyasalların üretiminde dünya lideridir. Ancak son yıllarda Çin, Güney Kore ve diğer imalat ekonomileri karşısında, ekonomik avantajlarının bir kısmını kaybetmeye başlamıştır. Japon firmalar bu gelişmeyi, imalat faaliyetlerini maliyetlerin daha düşük olduğu ülkelere kaydırarak bir dereceye kadar telafi edebilmişlerdir. Japonya'nın finansal hizmetler de dâhil olmak üzere hizmet sektörü, günümüzde GSMH'nın % 75'ini oluşturarak ekonomide çok daha önemli bir rol oynar hale gelmiştir. Tokyo Menkul Kıymetler Borsası, dünyanın önde gelen finans merkezlerinden biri olarak değerlendirilmektedir.

Uluslararası ticaret, ihracatın GSMH'nın yaklaşık % 16'sına eşdeğer olduğu Japon ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır. En önemli ihracat malları, makine ve mamul mallardır. Japonya'nın başlıca ihracat ortakları ABD (% 20,2), Çin (% 17,5) ve Güney Kore'dir (% 7).

Japonya'da çok az doğal

2018 Ekonomik Göstergeler

Nüfus	: 126,9 milyon
GSMH (PPP)	: 5,2 trilyon ABD Doları
Büyüme	: % 0,5
5 Yıllık Bileşik Büyüme	: % 1,2
Kişi başına GSMH	: 41.275 ABD Doları
İşsizlik	: % 3,1
Enflasyon (TÜFE)	: % -0,1
Doğrudan Yabancı Yatırım Girişi	: 11,4 milyar ABD Doları

kaynak bulunmakta ve tarım sektörü halen yoğun bir şekilde korunmaya devam etmektedir. Japonya'nın en önemli ithal kalemleri arasında mineral yakıtlar, makine ve gıda ürünleri yer almaktadır.

Japonya, en çok ithalatı Çin (% 25,6), ABD (% 10,9) ve Avustralya'dan (% 5,6) yapmaktadır. Ticaret ve dış yatırımlardaki son eğilimler, en büyük ticaret ortağı olma konusunda, ülkenin giderek artan

şekilde yakınlık kurduğu Çin'in ABD'yi geride bıraktığını göstermektedir.

Japonya uzun bir süre güçlü ekonomik büyüme yaşamıştır. Bununla birlikte, enflasyon hep düşük kalmış; nüfusunun yaşlanması ve artış göstermesi gibi demografik unsurların da etkisiyle, makroekonomik alanda ve malî sektörde karşılaşılan güçlükler yoğunlaşmaya başlamıştır.

Hayat Dışı Sigorta Piyasası

Japonya'da 30'u yerli, 22'si yabancı hayat dışı şirket ve

Hayat ve Hayatdışı Doğrudan Yazılan Prime Göre İlk On Ülke, 2017 (1)

(US\$ milyon)

Sıra	Ülke	Toplam Prim				
		Hayat Primi (\$)	Hayat Dışı Prim (2) (\$)	Tutar (\$)	Bir önceki yıla göre yüzde değişim (%)	Toplam prim içinde yüzde (%)
1	Amerika (3), (4)	546.800	830.315	1.377.114	-0,1	28,15
2	Çin Halk Cumhuriyeti (5)	317.570	223.876	541.446	16,2	11,07
3	Japonya (4), (6)	307.232	114.818	422.050	-6,5	8,63
4	Birleşik Krallık (4)	189.833	93.499	283.331	-2,6	5,79
5	Fransa (8)	153.520	88.083	241.603	1,8	4,94
6	Almanya (7), (8)	96.973	126.005	222.978	3,8	4,56
7	Güney Kore (4), (6)	102.839	78.378	181.218	2,4	3,70
8	İtalya (4)	113.947	41.562	155.509	-2,6	3,18
9	Kanada (4), (9)	51.592	67.927	119.520	5,5	2,44
10	Tayvan	98.602	18.873	117.474	15,8	2,40

(1) Brüt.

(2)Kaza ve Sağlık sigortaları dahil.

(3)Devlet fonu içeren Hayat Dışı Prim; tahmini grup emeklilik işlemleri içeren Hayat Primi.

(4)Tahmini.

(5)Geçici.

(6) 1 Nisan 2017'den 31 Mart 2018'e.

(7)Hayat Primleri tahminidir.

(8) Hayat Dışı Prim geçicidir.

(9)Hayat Primleri net primlerdir.

Kaynak: Swiss Re, sigma, No:3/2018

17 kooperatif bulunmaktadır. Japonya, aşağıdaki tabloda da gösterildiği gibi 2017 yılında ABD ve Çin'in ardından dünya genelinde en çok prim üreten üçüncü ülke olmuştur.

Japonya GSMH ve sigorta primi açısından küresel ölçekte üçüncü sırada yer almaktadır. Her iki alanda da gelecekte benzer sorunlarla karşı karşıyadır. Büyüme hızındaki yavaşlama, azalan doğum oranı ve yaşlanan nüfus, sektör priminin yaklaşık yarısını oluşturan Motorlu Taşıtlar Sigortaları gibi branşlar üzerinde baskı yaratmaktadır. Piyasanın geleceği açısından yeni ve yenilikçi ürünler geliştirilmesi ve işletme verimliliğinin artırılması gerekmektedir.

Japonya piyasasının önemli bir özelliği, piyasa içinde iki ayrı sektör bulunmasıdır. Bunlardan ilki, faaliyetleri Japonya Finansal Hizmetler Kurumu (FSA-Financial Services Agency of Japan) tarafından düzenlenen sigorta şirketleridir. Bu sektör Genel Sigortacılık, Hayat ve Küçük Ölçekli Kısa Vadeli Sigortaları (SASTI) kapsamakta ve sektörde yer alan şirketler Japonya Genel

Sigorta Birliği (GIAJ - General Insurance Association of Japan) altında yer almaktadır. Diğer sektör ise, çoğunluğu Japonya Kooperatif Sigorta Birliği (JCIA) tarafından temsil edilen, mütüel veya kooperatif sigortası olarak adlandırılan Kyosai sektörüdür.

GIAJ Sektörü

1946'da kurulan mevcut birliğin kökleri 1917 yılında Japonya'da faaliyet gösteren yerli ve yabancı sigorta şirketlerinin oluşturduğu Japonya Ortak Yangın Sigortası Birliği'ne kadar uzanmaktadır. Bu birlik 1939'da Dai-Nippon Yangın Sigortası Birliği olarak bilinmekteyken, 1941'de Japonya Nakliyat ve Yangın Sigorta Birliği ismini almıştır. 1942 yılında ise, adı ve işlevleri, devlet yönetiminin İkinci Dünya Savaşı'nın kaotik ekonomik sürecinde sektörü denetim altında bulundurabilmesi amacıyla Hayat Dışı Sigorta Kontrol Birliği olarak değiştirilmiştir. Ancak, sektörel anlaşmazlıkların sona ermesinin ardından, 1945'in Eylül ayında bu birlik feshedilmiştir.

Japonya Nakliyat ve Yangın Sigortası Birliği, 1 Nisan 1946'da tüm yerli genel sigorta şirketleri tarafından yeniden kurulmuş ve 1 Mayıs 1948'de tüzel bir kurum halinde düzenlenmiştir. 20 Mayıs 2003'te İngilizce ismini Japonya Genel Sigorta Birliği (General Insurance Association of Japan-GIAJ) olarak değiştirilmiştir.

GIAJ'in amacı, sektörün güçlü bir şekilde gelişmesini teşvik etmek ve itibarını korumak; böylece toplumda güven ve refaha katkıda bulunmaktır. Japonya Deprem Reasürans Şirketi (JER-Japanese Earthquake Reinsurance Co.) bu sektörün en dikkat çekici unsurudur. JER, 1966'da Deprem Sigortası Yasası'nın yürürlüğe girmesi, konut ve dükkân sahiplerinin geniş kapsamlı sigorta poliçelerinin yanı sıra düzenlenecek konut risklerine ilişkin deprem sigortası poliçelerinin satışının başlamasının ardından, 20 yerli Hayat Dışı sigorta şirketi tarafından kurulmuştur.

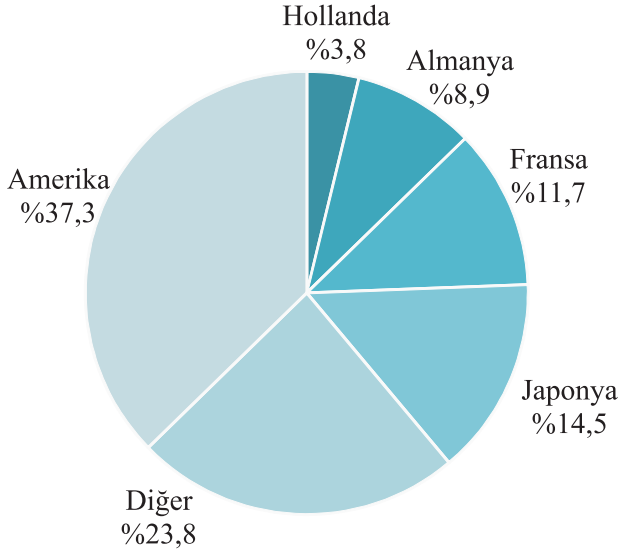
Konut risklerine ilişkin deprem sigortası bu reasürans sistemine bağlı işlemektedir; bu

Konut Poliçeleri İçerisinde Deprem Teminatı İçerenlerin Oranı (%)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Ortalama (Ülke çapında)	46,5	48,1	53,7	56,5	58,1	59,3	60,2	62,1	63,0

Kaynak: Japonya Genel Sigorta Derecelendirme Kurumu.

Dünya Mütuel Sigorta Piyasası

Kaynak: ICMIF, Swiss Re Ekonomik Araştırma ve Danışmanlık

sayede deprem tazminatların poliçe sahiplerine hiçbir aksama olmaksızın ödenmesini sağlamak için devlet, Hayat Dışı sigorta şirketleri ve JER'in katıldığı bir güvenlik ağı mevcuttur. Poliçe sahipleri tarafından ödenen sigorta primleri Hayat Dışı sigorta şirketlerince Japonya'daki tek deprem reasürans şirketi olan JER'e devredilmekte; JER ise deprem primlerini ve devredilen deprem yükümlülüklerinin reasüransı işlemlerini devlet ve Hayat Dışı sigorta şirketleri

ile birlikte yönetmektedir.

GIAJ Kapsamında İlk 3 Sigorta Şirketi:

- Mitsui Sumitomo ve Aioi Nissay Dowa Holdings
- Tokio Marine Holdings
- Sompo Holdings

Kyosai

II. Dünya Savaşı'nı takiben bazı sigorta kooperatifleri kurulmuş ve bu kooperatifler üyelerinin refahını gözeten kurumlar olarak faaliyet ağlarını sürekli genişletmişlerdir.

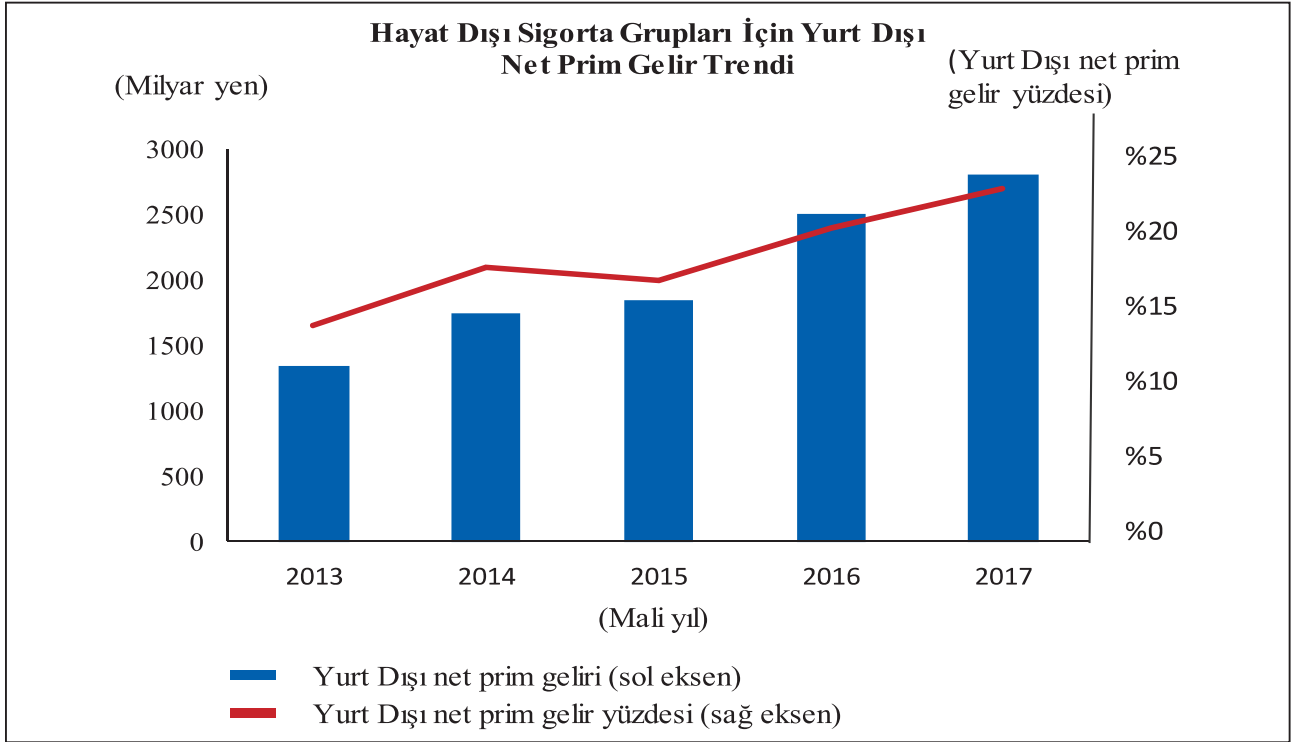
2016	Sektör Şirketi	Kyosai
İşletme Sayısı	52	17
Prim (JPY Milyar)	9.010	8.242
Varlıklar (JPY Milyar)	31.558	66.094

1 ABD Doları = 116 Japon Yeni (2016 yılsonu kuru)

Kooperatiflerin gelişmesiyle birlikte, ortak amaç ve üye altyapısına sahip olan kooperatif sigorta şirketleri arasındaki işbirliği artmış; müşterek sorunlarla mücadele edebilmek amacıyla temsil ettikleri toplum kesimlerinin görüşlerini paylaşmak ve koordine etmek için genel bir çerçeve oluşturma ihtiyacından yola çıkılarak, 1992'de Japonya Kooperatif Sigorta Birliği (JCIA-Japan Cooperative Association Incorporated) oluşturulmuştur.

JCIA, üye toplulukların ortak sorunlarını çözüme ulaştırmak ve kooperatif sigortacılar arasındaki işbirliğini teşvik etmek için araştırma ve çalışma, eğitim ve yayın gibi faaliyetleri yürütmektedir. 2013 yılında tüzel bir kurum halinde yeniden düzenlenmiş ve diğer ülkelerdeki kooperatif oluşumlarıyla işbirliğini ilerletmek için 2014'te Uluslararası Kooperatif Birliği'ne (ICA) ortak üye olarak katılmıştır. Hâlihazırda 13 tam üye, 1 birinci sınıf yedek üye ve 4 ikinci sınıf yedek üyeden oluşmaktadır. Japonya sigorta kooperatif piyasası küresel ölçekte Amerika Birleşik Devletleri'nden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Kyosai Kapsamında İlk 3 Üye:

- Zenkyoren - Tarım Kooperatifleri Ulusal Mütuel Sigorta Federasyonu
- Kyosuiren - Balık Kooperatifleri Ulusal Mütuel Sigorta Federasyonu

- Zenrosai - İşçi ve Tüketici Sigorta Kooperatifleri Ulusal Federasyonu

GIAJ ve JCIA kapsamındaki şirketler arasında düzenlemeler farklılıklar göstermektedir. Bununla beraber hem genel sigortacılık, hem de Kyosai sektöründe en önemli düzenleyicinin FSA olduğu ve FSA'yı düzenleyici diğer

bakanlıkların izlediği görülmektedir. Bu iki sektör arasındaki farklılıkların en önemlisi, genel sigortacılık kapsamındaki şirketlerin devletin nihai reasürör olarak desteklediği konut deprem sigortası için JER programından yararlanması ve şirketlerin konut deprem riskleriyle ilgili konservasyonlarında kalan

yükümlülükler için reasürans teminatı alma haklarının bulunmamasıdır. Bu nedenle, Japonya genel piyasa şirketleri, uluslararası reasürans piyasalarından fırtına ve sel teminatının yanı sıra, yalnızca ticari ve sınıai riskler ve ferdi kaza branşı için deprem teminatı alma ihtiyacı içindedirler. Ancak Kyosai kapsamındaki

Japon Sigorta Şirketlerinin Yurt Dışındaki Ofisleri	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yurt Dışındaki Ofisleri Aracılığıyla Yurt Dışı Faaliyetlerini Yürüten Japon Sigorta Şirketlerinin Sayısı	9	8	8	7	6	5	5	5	5
Ülke/ Bölge Sayısı	50	50	47	46	46	45	46	46	47
Yurt Dışındaki Japon Sigorta Ofislerinin Sayısı	206	196	194	198	188	179	190	203	216

şirketler, JER programının bir parçası olmadıklarından, tüm reasürans ihtiyaçlarını kendileri temin etmek zorundadırlar.

Esneklik

Japonya genel sigorta piyasası zaman içinde güç ve dayanıklılığını kanıtlamıştır. 2011 yılındaki Tohoku depremi nedeniyle 15 milyar ABD Dolarını aşan tazminat tutarıyla karşılaşan sektör, afet sonrasında sermaye yeterlilik oranının tüm şirketler için % 200'ün üzerinde gerçekleşmesiyle mali olarak ne denli güçlü olduğunu sergilemiştir. Bu dayanıklılık, piyasaya özellikle deprem gibi doğal afetlerde çok ihtiyaç duyulan risk aktarma kapasitesi ve güvencesini sağlayan JER programı aracılığıyla devletin de katkısını yansıtmaktadır. 2011 yılı Mayıs ayından itibaren devlet, programın gelecekteki deprem hasarları içindeki payını % 11 oranında artırarak 474,3 milyar Yen'e yükseltmiştir.

İstikrar

Piyasanın bir diğer önemli özelliği de gerek genel sigorta piyasası gerekse Kyosai üyesi Japon sedanların hasar ödeyen ve hasar sonrası ilişkilerini devam ettiren reasürörlere karşı gösterdikleri sadakat ve reasürans ilişkilerinin uzun vadeli olmasıdır. Bu durum, istikrar ve karşılıklı güveni artırarak, özellikle kriz zamanında

uluslararası sigorta şirketleri ve reasürörler için Japon piyasasının en çok rağbet gören pazarlardan biri olmasını sağlamaktadır.

Gelişmeler

Son yıllarda, yavaşlayan büyüme ve düşük yatırım getirisi nedeniyle makroekonomik koşulların kötüleşmesi, yaşlanan nüfusun yanı sıra, doğum oranı ve araç satışlarının düşmesinin de etkisiyle, zaten durgun olan iç piyasanın sorunları daha da artmıştır. Bu gelişmeler karşısında iç zorluklarla baş ederken, ilgilerini uluslararası arenaya da kaydıran altı büyük sigorta şirketi "Büyük 3" ü oluşturacak şekilde aşağıdaki gibi birleşmiştir.

- Mitsui Sumitomo + Aioi Nissay Dowa
- Sompo Japan+ NipponKoa
- Tokio Marine&Fire + Nichido Fire & Marine

Yurtdışı piyasalara yönelim, ilk 3 şirket tarafından bölgesel sigorta şirketlerinin yanı sıra uluslararası sigorta ve reasürans şirketlerinin de dahil olduğu ittifak, birleşmeler ve satın almalar yoluyla giderek yoğunlaşan şekilde artmaktadır.

Mevzuat cephesinde ise, düzenleyici kurum, sigorta şirketlerinin mali durumlarını varlık ve yükümlülüklerinin ekonomik değer kavramı çerçevesinde sürekli ve uygun şekilde değerlendirmenin yanı sıra, risk yönetimi uygulamala-

rının etkinliğini de göz önünde bulunduran "ekonomik değer" esaslı bir sermaye yeterliliği uygulaması geliştirme sürecindedir. Bu süreç, Japonya şartlarına uygun bir değerlendirme ve denetleme yöntemi oluşturmak amacıyla, varlıkların ekonomik değerleri, sigorta yükümlülükleri, nitelikli sermaye kaynakları, sermaye gereksinimleri gibi unsurların yanı sıra, mevcut düşük faiz ortamında sermaye yeterliliğinin de hesaplanmasını içermektedir.

Küresel ölçekte ağ bağlantısı ve siber olayların sıklığı ve ciddiyetindeki artışla birlikte, Japonya'da her ne kadar küçük bir kitle ile sınırlı olsa bile, siber risklere ilişkin sigorta talebi önemli ölçüde artmıştır. Ülkede doğal afetler, iş durması/kâr kaybı ve makroekonomik gelişmelerin ardından en büyük dördüncü risk olarak tanımlanan siber risklere yönelik talebin daha da artması beklenmektedir. Sigortacılar teminatı genişletmenin yanı sıra siber güvenlik ve tanı konusunda danışmanlık hizmetleri ve e-posta siber saldırılarına karşı tatbikatlar yapmaya devam etmektedir.

FSA ise, finansal kurumlarla daha yoğun ilişkiye girerek bu kurumlar arasında bilgi paylaşım platformları, sektör genelinde siber tatbikatların uygulanması ve siber güvenlik hususunda insan kaynaklarının geliştirilmesi gibi girişimlerde bulunmaktadır.

Japonya'da En Maliyetli Tayfun ve Kasırğa Hasarları

(milyar Yen)

	Afet Adı	Yer	Tarih	Ödenen Hasarlar			
				Yangın ve Diğer	Otomobil	Nakliyat	Toplam
1	Tayfun No: 19 (Mireille Tayfunu)	Ülke çapında	26-28 Eyl 1991	522,5	26,9	18,5	568,0
2	Tayfun No: 18 (Songda Tayfunu)	Ülke çapında	4-8 Eyl 2004	356,4	25,9	5,1	387,4
3	Kar yağışı Şubat 2014	Kanto	1 Şub 2014	298,4	24,1		322,4
4	Tayfun No: 18 (Bart Tayfunu)	Kumamoto, Yamaguchi, Fukuoka, vb.	21-25 Eyl 1999	284,7	21,2	8,8	314,7
5	Tayfun No: 15 (Goni Tayfunu)	Ülke çapında	24-26 Ağu 2015	156,1	8,1		164,2
6	Tayfun No: 7 (Vicki Tayfunu)	Kinki	22 Eyl 1998	151,4	6,1	2,4	159,9
7	Tayfun No: 23 (Tokage Tayfunu)	Ülkenin Batısı	20 Eki 2004	111,2	17,9	8,9	138,0
8	Tayfun No: 13 (Shanshan Tayfunu)	Fukuoka, Saga, Nagasaki, Miyazaki, vb.	15-20 Eyl 2006	116,1	14,7	1,2	132,0
9	Tayfun No: 21 (Lan Tayfunu)	Ülke çapında	21-23 Eki 2017	114,6	7,1		121,7
10	Tayfun No: 16 (Chaba Tayfunu)	Ülke çapında	30-31 Ağu 2004	103,8	13,8	3,5	121,0

Not: Rakamlar GIAJ üyelerine aittir, yabancı veya diğer sigortacıları içermemektedir.

1 ABD Doları = 110,84 Japon Yeni (2018 yılsonu kuru)

Geleceğin ulaşım şekli olarak kabul edilen sürücüsüz taşıtlar konusunda bilgi paylaşımı ve ilerleme kaydedilmesi için ülkenin çeşitli sektörlerinden temsilciler uzmanlık ve deneyimlerini ortak bir platformda bir araya getirmektedir. Devlet, sigorta sektörü ve akademik camia, “sürücü”

kusuru ve yükümlülüğü, mağdurlar, hasar bildirimini, telematik ve siber teminat gibi alanlarda tüm sigorta paydaşlarını kapsayacak ortak bir çerçeve tasarlamak için güçlerini birleştirmiştir.

Alternatif sermaye, gelecekteki sigorta ve reasürans piyasalarının dinamiklerini

olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak varlığını daha ne kadar süre ve ne yoğunlukta devam ettireceği belirsizliğini korumaktadır. Japonya'daki gelişimi, Amerika Birleşik Devletleri veya küresel retrosesyon piyasasına kıyasla daha yavaş olmuştur. Japonya piyasasına aktarılan alternatif sermaye

Deprem Sigortasına Sahip Olan Konut Riskleri İçin Ödenen En Büyük 10 Hasar

(milyar yen)

	Deprem (Bölge adı)	Tarih	Ödenen Hasarlar*1
1	Tohoku*2 Pasifik kıyısı	11 Mart 2011	1.274,9
2	2016 Kumamoto	14 Nisan 2016	375,3
3	Hygo-ken Nanbu	17 Haziran 1995	78,3
4	Miyagi-ken-oki*2	7 Nisan 2011	32,4
5	Fukuoka ken Siho-oki	20 Mart 2005	17,0
6	Geiyo	24 Mart 2001	16,9
7	Nigata-ken Chuetsu	23 Ekim 2004	14,9
8	Nigata-ken Chuetsu-oki	16 Temmuz 2007	8,2
9	Fukuoka ken Siho-oki	20 Nisan 2005	6,4
10	Tokachi-oki	26 Eylül 2003	6,0

*1 Kaynak: JER (31 Mart 2017 itibarı ile)

*2 Büyük Doğu Japonya Depremi için ödenen hasar, Tohoku Pasifik kıyısı, Miyagi-ken-oki, Shizuoka-ken Tabu ve Fukushima-ken Hamadori için yapılan ödemelerin toplamı olup 1.311,3 milyar Japon Yenidir.

1 ABD Doları = 110,84 Japon Yeni (2018 yılsonu kuru)

henüz görece sınırlı bir seviyede olmasına rağmen, bir reasürans enstrümanı olarak şüphesiz önem taşımaktadır.

Ağırlıklı olarak doğal afet tahvillerinden müteşekkil alternatif sermayenin Japonya piyasasındaki gelişimi, geleneksel

reasürans maliyeti rekabetçi bir seviyede kaldığı sürece sınırlı olacaktır.

Tayfun No:21 (Jebi Tayfunu)

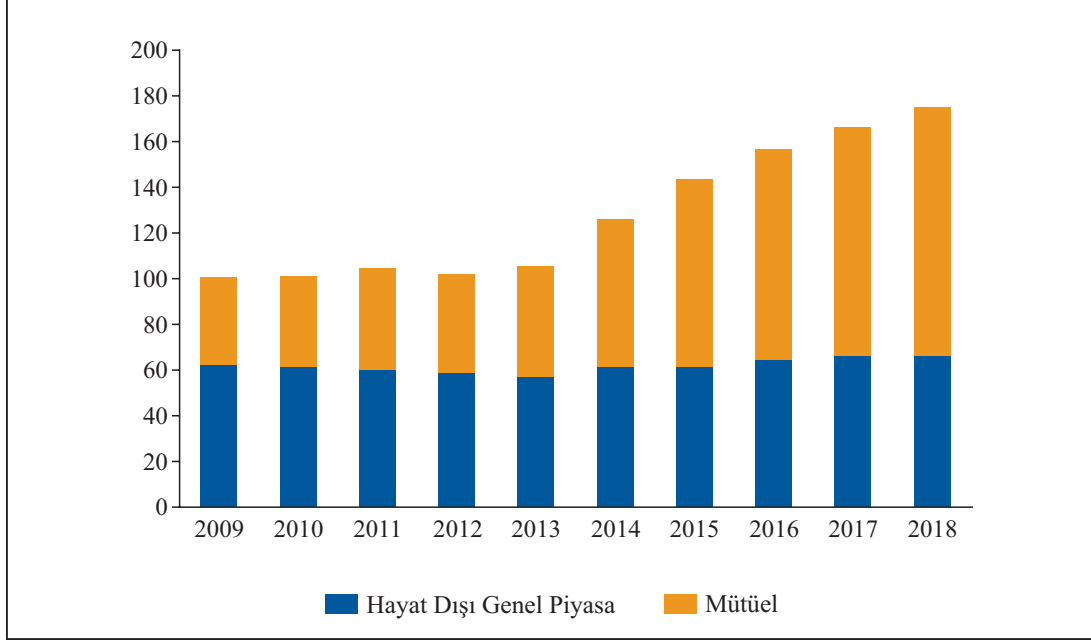
	Kasko		Yangın		Kaza Sigortalarını da içeren diğer sigortalar		Toplam	
	Sigortalı araç sayısı	Ödenen hasar (bin yen)	Police sayısı	Ödenen hasar (bin yen)	Police sayısı	Ödenen hasar (bin yen)	Sigortalı araç sayısı ve police sayısı	Ödenen hasar (bin yen)
Toplam	98.707	52.531.883	656.233	522.504.238	17.817	10.067.132	772.757	585.103.253

Tayfun No:24 (Trami Tayfunu)

	Kasko		Yangın		Kaza Sigortalarını da içeren diğer sigortalar		Toplam	
	Sigortalı araç sayısı	Ödenen hasar (bin yen)	Police sayısı	Ödenen hasar (bin yen)	Police sayısı	Ödenen hasar (bin yen)	Sigortalı araç sayısı ve police sayısı	Ödenen hasar (bin yen)
Toplam	27.776	8.509	318.106	175.347.216	8.774	3.491.234	354.656	187.347.902

1 ABD Doları = 110,84 Japon Yeni (2018 yılsonu kuru)

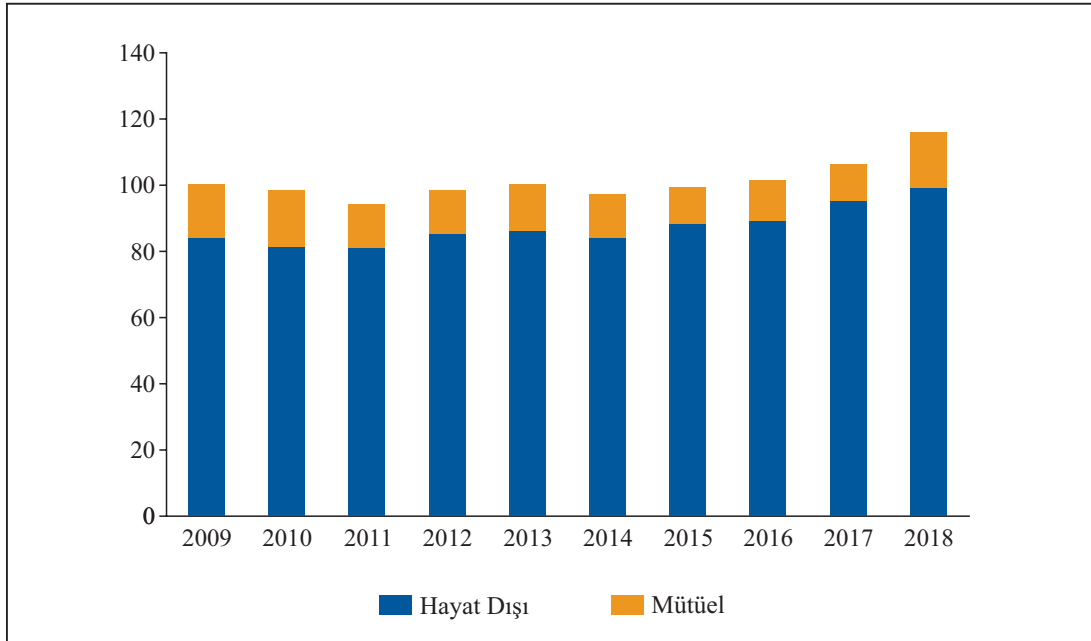
Japonya Sigorta Piyasasınca Alınan Deprem Trete Reasürans Teminatı 2009-2018 (endeks)

Not: 2009'da kullanılan kapasite 100 olarak baz alınmıştır.

Kaynak: Guy Carpenter

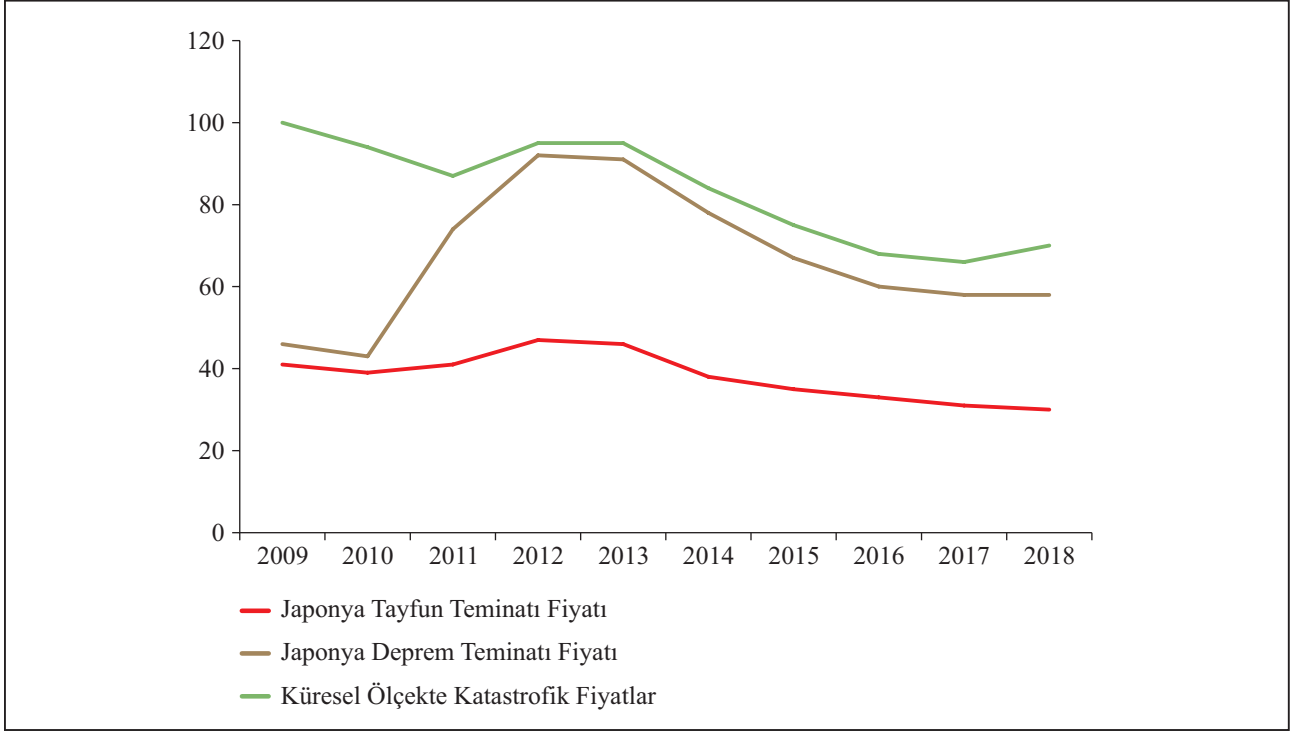
Japon Sigorta Piyasasınca Alınan Tayfun Trete Reasürans Teminatı 2009-2018 (endeks)

Not: 2009'da kullanılan kapasite 100 olarak baz alınmıştır.

Kaynak: Guy Carpenter

Katastrofik Reasürans Fiyat Endeksi 2009-2018

Kaynak: Guy Carpenter

Doğal Afetler

Japonya'nın coğrafi özellikler ve ikliminin ülkeyi maruz bıraktığı en önemli doğal afetler deprem, tayfun ve seldir. Kuzeybatı Pasifik Havzasında yılda ortalama 25 tayfun oluşmakta ve bunların 11'i Japonya kıyılarına ulaşmaktadır. Aşağıdaki tablolar en önemli tarihsel olayları göstermektedir.

2018 yılında Japonya'da rekor seviyede doğal afet gerçekleşmiştir. Eylül ayında Kansai Bölgesini etkisi altına alan ve 5. kategori fırtına olarak değerlendirilen Jebi Tayfunu, 1993 yılında Shinkoku Kıyıları etkileyen 3. kategoride yer alan Yancy Tayfunu'ndan bu yana ülkenin karşılaştığı en büyük

tayfun olmuştur. Aynı ayın sonlarında 3. Fırtına kategorisinde yer alan Trami Tayfunu ise Osaka-Kyoto-Kobe bölgesinin hemen güneyinde yer alan Tanabe şehrini etkisi altına almıştır.

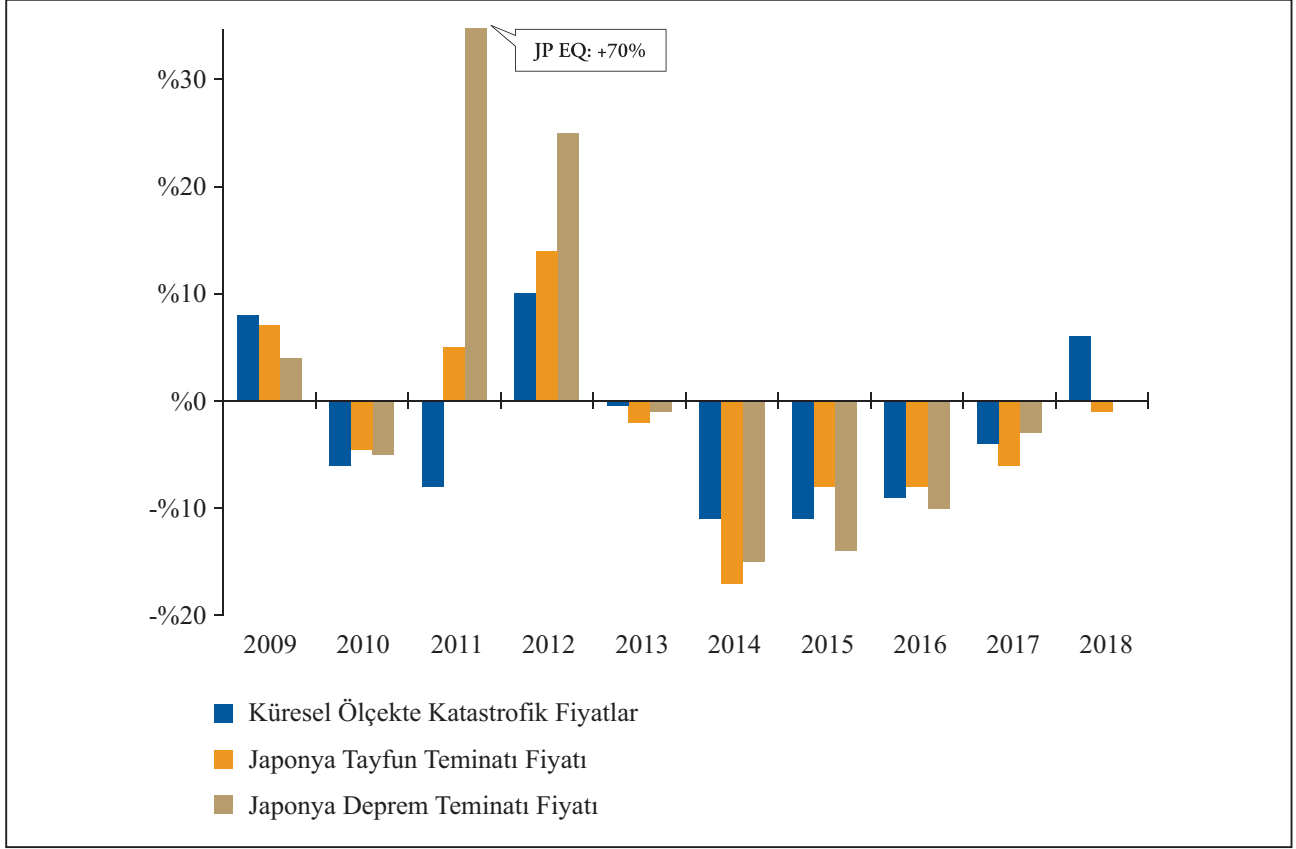
Katastrofik Teminatlar

2011 Tohoku Depremi ve 2018 yılında meydana gelen Jebi ve Trami Tayfunları başta olma üzere, geçtiğimiz on yıl içinde Japonya'da görülen doğal afetlerin neden olduğu zararın boyutu Japonya sigorta şirketleri ve kooperatif şirketlerin ihtiyatlı tutumlarıyla birleştiğinde, doğal afet teminatlarına ilişkin talep ve alınan

teminat tutarları, gevşek piyasa şartlarının da etkisiyle istikrarlı bir artış göstermektedir.

2011 yılı Tohoku Depremi gibi münferit olayları takiben kaydedilen fiyat artışları dışında Japonya'da katastrofik teminat fiyatları uluslararası piyasalarda hissedilen gevşeme paralelinde gelişme göstermiştir. Japonya piyasası tarihsel olarak reasürörlerine kâr ve istikrarlı fiyat eğrisi sunabilmiş bir piyasa olarak değerlendirilmektedir. Büyük hasarlar sonrasında fiyatlandırma konusundaki hassasiyet ve ilişkilerdeki süreklilik, reasürörler için güven ve uzun vadeli işbirliği açısından olumlu bir ortam yaratmaktadır.

Kategori Bazında Yıldan Yıla Fiyat Hareketleri 2009-2018

Kaynak: Guy Carpenter

Görünüm

Japonya piyasası mali gücü ve dayanıklılığı, istikrarı, gelişmişlik seviyesi ve uzun vadeli ilişkilere verilen önem gibi unsurlar nedeniyle reasürörlerin gözünde cazip bir piyasa olmaya devam edecektir.

Kamunun ve özel sektörün gelişim ve yenilikler konusundaki yatırımları sürmektedir. Japon şirketlerinin güçlü mali yapıları ile uluslararası alanda genişlemelerini sürdürecekleri öngörülmektedir. Tüm bu gelişmeler Japon şirketlerinin reasürörlerle daha yoğun

stratejik ilişkiler içine girmelerini gerektirecektir.

CHEW Kwok Choong
Chief Executive Officer
Millî Reasürans T.A.Ş.
Singapur Ofisi

Kaynakça:

- <https://web-japan.org/museum/historyofjpp/histjpp.html>
- <https://www.thoughtco.com/japan-facts-and-history-195581>
- <https://www.japan-guide.com/e/e2116.html>
- <https://www.heritage.org/index/country/japan>
- <https://data.worldbank.org>
- <https://www.swissre.com/institute/research/sigma-research.html>
- <https://www.rms.com/blog/tag/rms-japan-typhoon-model/>
- <https://www.fsa.go.jp>
- <https://www.nihonjishin.co.jp/english/>
- <http://www.sonpo.or.jp/en/>
- <https://www.jcia.or.jp/english/>
- <https://www.iii.org/>
- <https://www.nippon.com/en>
- <http://gpseducation.oecd.org/>

Yabancı Basından SEÇMELER

Yağmur Yağdı mı Tam Yağıyor

“Avrupa’daki doğal afetlerin üçte birini oluşturan su baskını kaynaklı hasarlar, geniş alanlarda birçok farklı tür hasara sebep oluyor. Sigortacı ve reasürörlerin bu afetlerle başa çıkabilmeleri ise öncelikle karşı karşıya oldukları tehditleri anlamaktan geçiyor.”

Dr. Maurizio Savina, Direktör, RMS (Risk Management Solutions) - Global Reinsurance, Sonbahar 2018.

Sel, Avrupa’da sigorta ve reasürans şirketlerini etkileyen en önemli doğal afetlerden biridir. Ortalamada Avrupa’daki sel kaynaklı hasarlar, tüm doğal afetlerin yol açtığı yıllık hasar rakamının üçte birine tekabül etmektedir. 2018 yılının

Mayıs ayı sonu ile Haziran ayı başında, Kuzey ve Orta Avrupa’nın birçok bölgesinde gerçekleşen kuvvetli fırtınalar neticesinde oluşan sel baskınları, dolu ve yıldırımlar geniş bir bölgeyi etkileyen hasarlara neden olmuştur. Takip cihazları, bu dönemde 400 binden fazla yıldırım tespit etmiştir. Avrupa genelinde 11 ülke bu dönemde meydana gelen sel, dolu ve yıldırım sonucu ortaya çıkan yangınlardan etkilenirken, fırtınaların en etkili olduğu dönemde ise yağış şiddeti saatte 50 mm’yi geçmiştir.

Peki gerçekte ne oldu ve sebebi neydi?

Batı Avrupa durağan bir alçak basınç sisteminin etkisi

altına girdi. Böyle durumlarda, alçak basınçlı bölge çevredeki yüksek basınçlı alanlardan hava çekmeye başlar. Ancak yılın bu döneminde sıcaklık arttığı için, Avrupa’daki bu alçak basınç alanına akan hava kütlesi de sıcaktı.

Sıcaklık, bu hava kütesinin çok daha fazla miktarda su buharı taşıyarak konvektif fırtınaları¹ tetiklemesine neden oldu. Nemli ısıyayımı; Güneş, yeri ve yükselen havayı ısıttığı için, su buharının yükselmesi ve bu

¹ Konvektif fırtınalar; sıcak havanın daha soğuk ve ağır hava içerisinde yükselerek oluşturduğu ani, yoğun ve gök gürültülü yağışlar sonucu ortaya çıkan fırtınalardır.

buharın yoğunlaşarak bir bulut oluşturmasına verilen addır. Bu normal bir olaydır. Ancak 2018 yılında Avrupa’da yaşanan bu süreçte normal olmayan, alçak basınç sisteminin durağan olup, birçok fırtınaya sebep olacak olan nemli hava kütlelerini çekmeye devam etmesiydi.

Buna benzer bir durum 2016 yılı Haziran ayında da gerçekleşmiş ancak sebep olduğu sel felaketi Almanya, Fransa ve Belçika ile sınırlı kalmıştı.

Muhtemel sonuçlar nelerdir?

Son derece şiddetli yağışlara sebep olabilen konvektif fırtınalar, genel olarak birkaç saat-ten az sürseler de böylesi kısa bir zamanda bile çok fazla yağış bırakacak potansiyele sahiptir. Böylesi miktarda bir yağış genellikle toprağın emme kapasitesini aştığı gibi birçok durumda şehirlerin drenaj sistemlerinin yetersiz kalmasına ve yağış kaynaklı sellere sebep olmaktadır. Yağış kaynaklı sel, suyun bir nehre doğru yolunu bulmaya çalışması, taşkınlar ise nehirlerin yükselip taşmasıdır. Yağış kaynaklı sel, genel olarak lokaldır ve her yerde gerçekleşebilir. Bu tür bir sel sonucunda ortaya çıkan hasarlar küçük ve sayıca fazla olsalar da bu hasarlar kısa bir zaman dilimi içinde toplanınca reasürans korumaları üzerinde ciddi sonuçlara sebep olabilmektedir.

Sel sonucu reasürörlerin karşı karşıya kaldığı hasarlar çok yaygın ve çeşitlidir. Konut, ticari, endüstriyel, tarım ve oto branşlarının tamamı; yapı, emtea ve iş durması teminatları verilen korumalar nedeniyle etkilene-bilmektedir. Bu durumu ağırlaştırıcı bir diğer etken ise yaygın hasarlarıdır. Genel olarak Avrupa’daki sel felaketlerinin yüzde 25’i en az iki ülkeyi etkilemektedir. RMS’in araştırmasına göre, aynı anda Avrupa’nın en az üç ülkesini etkileyen sel felaketleri, Avrupa’daki kuyruk risklerinin² yüzde 90’ını oluşturmaktadır.

Son derece karmaşık bir yapıya sahip sel riskinin günümüz teknolojileriyle doğru bir şekilde modellenebileceğini düşünen RMS, yakın bir zaman önce sektörün ilk Avrupa çapında sel modelini piyasaya sürmüştür. Avrupa genelinde 5, İngiltere’de ise 2 metrelik kesitlere kadar veri sağlayan bu yüksek çözünürlüklü model, ülkeler arası hem meteorolojik hem de hidrolojik korelasyonu da dikkate alarak Avrupa genelinde 15 ülkede modelleme yapabilmektedir. En güncel bölgesel savunma veritabanlarını kullanarak hem geçici hem kalıcı sel savunma sistemlerini ve savunma yetersizliklerini dikkate almak mümkün olmaktadır.

² Kuyruk riskleri: gerçekleşmesi genel olarak 200 yılda bir beklenen ancak gerçekleştiğinde oldukça yıkıcı ve maliyetli olan risklerdir.

Detaylı ve güvenilir modeller, sigortacı ve reasürörlere risk kümüllerini doğru şekilde hesaplamaları konusunda yardımcı olmakla kalmayıp, portföylerini çeşitlendirme imkanı da verebilmektedir.

Mayıs ayındaki konvektif fırtınalar 11 ülkeyi etkisi altına aldığı anda, neyse ki korkulduğu gibi büyük bir doğal afet olayı yaşanmadı. Oysa 2016 yılında, haftalarca süren şiddetli yağışlar sonucu, seller Avrupa’ya etkisi altına aldığı anda, Almanya’da şiddetli su baskınları olmuş, Fransa’da ise şiddetli taşkınlar sonucu Seine nehri setlerini yıkıp geçmişti. O dönemde Munich Re tarafından 6 Milyar ABD Doları olarak açıklanan hasar miktarının yarısı sigortalı hasardı.

Sellerin Avrupa’da her zaman tekrar edebileceği gerçeği göz önüne alındığında, bu felaketlerin neden olacağı zararın niteliğinin anlaşılması, bu risklere teminat veren sigortacı ve reasürörler açısından hayati önem arz etmektedir.

Global Reinsurance-2018
Çvr.İbrahimTÜRMIŞ

“Düşük” Sigorta Penetrasyonu Teminat Açığına Dikkat Çekiyor

Aon'un yayımladığı *Impact Forecasting raporu*na göre, başta Asya'da olmak üzere Eylül ayında gerçekleşen doğal afet olayları, bölgede süregelen yüksek orandaki teminat açığını gün yüzüne çıkardı.

(*Global Reinsurance, Singapore International Reinsurance Conference (SIRC) 2018-1.gün, 29.10. 2018*)

Aon'un Impact Forecasting raporuna göre; Asya'da Eylül ayında gerçekleşen doğal afetlerin yüksek ekonomik maliyetleri ile düşük yaygınlık oranları; sigorta ve reasürans piyasasındaki teminat açığının boyutunu ortaya çıkardı.

28 Eylül'de Endonezya'daki Sulawesi Adası'nda felakete neden olan büyük deprem ve tsunami, yaklaşık 2.000 kişinin hayatını kaybetmesine, bundan daha fazla kişinin de kaybolmasına ve binlerce kişinin ise yaralanmasına sebep oldu.

Aon'un raporuna göre, toplam ekonomik zararın 1 milyar ABD Dolarına yaklaşması beklenirken, bölgedeki düşük sigorta penetrasyonu nedeniyle sigortalı hasarın son derece sınırlı olması beklenmektedir.

Rapora göre, nispeten sığ olan doğrultu atımlı deprem, önemli bir tsunamiye sebep olurken, Palu, Dongala ve Mamuju kasabalarında sular 3 ila 7 metre yükseldi.

7.5 büyüklüğündeki deprem, yerel saat ile 18:02'de merkez üssü Endonezya'da Palu'nun kuzeyindeki bölgede gerçekleşti. Yer sarsıntısından ve geniş zemin sıvılaşmasından kaynaklanan büyük hasar, deprem merkez bölgesi boyunca önemli ölçüde yapısal zarara neden oldu.

Impact Forecasting Direktörü ve meteorolojist Steve Bowen'a göre, doğal afet kaynaklı global ekonomik kayıpların onlarca milyar ABD Dolarına ulaşması beklendiği için, Eylül'ün şu ana kadar 2018'de en yüksek maliyetli ay olması beklenmektedir. ABD'deki Florence Kasırgası dahil, Jebi Tayfunu, Mangkut Tayfunu ve Endonezya'daki deprem gibi bir dizi önemli afetin de, onlarca milyar ABD Dolarlık ekonomik zarara neden olması beklenmektedir.

Bowen'a göre muhtemelen, hasar gören varlıkların çoğunun sigortasız olması nedeniyle bu olayların her biri kayda değerdir. Bu durum, bir kez daha

bir ülke piyasasının gelişmiş olup olmamasından bağımsız olarak, gerek piyasa genelinde gerekse bireysel bazda sigorta korumasında boşluklar bulunduğu göstermektedir.

Bowen ayrıca, doğal afet riskleri arttıkça, sigortalanma oranını arttırmanın, özellikle toparlanma sürecindeki insanlara yardım etmede bir hayli önem arz ettiğini belirtmektedir.

Mangkut Tayfunu, 10-18 Eylül tarihleri arasında Kuzey Mariana Adaları'ndan Güneydoğu Asya'ya doğru kuvvetli rüzgar, fırtına dalgaları ve sel getirdi. En az 102 kişi öldü. Fırtına, Pasifik Okyanusu'nu geçmeden, ilk olarak Rota ve Guam'da bazı bölgelerde hasara yol açıp, Filipinler (kategori 5) ve Çin'de (kategori 2) birçok bölgede toprak kaymasına sebep oldu.

Impact Forecasting'e göre, Mangkut Çin'de binlerce konutun hasarlanmasına, 431.000 dönüm ekili alanın ise zarar görmesine sebep oldu. Filipinler'de ise fırtına, 210.000' den fazla konutun zarar görmesine ve yalnızca Luzon Adası'nda 626 milyon ABD Doları seviyesinde (PHP 33.9 milyar) alt-yapı ve tarım hasarına yol açtı.

REASÜRÖR

Tarih	Olay	Yer	Ölü Sayısı	Hasar Talebi	Ekonomik Kayıp (USD)
01/06 - 01/10	Kuraklık	Hindistan	Veri yok	Veri yok	1,1+ milyar
29/08 - 05/09	Sel	Çin, Vietnam	38	4.910+	790+ milyon
29/08 - 07/09	Sel	Kuzey Kore	150	12.000+	Bilinmiyor
01/09 - 06/09	Sel	Hindistan	46	160+	10'larca milyon
9 Mart	Deprem	Çin	0	2.630	5,2+ milyar
04/09 - 05/09	Jebi Tayfunu	Japonya	17	486.000+	Milyarlarca
9 Haziran	Deprem	Japonya	41	1.200+	1 milyar
08/09 - 19/09	Kış Havası	Çin	0	N/A	23+ milyar
15/09 - 18/09	Mangkhut Tayfunu	Mariana Adaları Filipinler,Çin Hong Kong	102	250.000+	Milyarlarca
23/09 - 24/09	Sel	Hindistan	25	Yüzlerce	Milyonlarca
28 Eylül	Deprem	Endonezya	2.000+	70.000+	100'lerce milyon

Aon'un raporuna göre, toplam ekonomik zarar 770 milyon ABD Doları (CNY 5.3 milyar) olarak kaydedilirken, başı 43.510 hasar dosyası ve 170 milyon ABD Dolarlık (CNY 1.17 milyar) hasar ödemesi ile Shenzen şehri çektii. Yine aynı rapora göre, fırtına Hong Kong ve Macau'da da ciddi hasar ve kesintilere neden oldu. Fiziksel hasarlar ve Makao'daki kumarhanelere yapılan iş durması ödemeleri de dahil olmak üzere, toplam sigortalı hasarın 1 milyar ABD Doları seviyesinde olması bekleniyor.

Japonya Meteoroloji Ajansı'na (JMA) göre, Jebi 1993'ten beri Japon ana-karasını etkileyen en güçlü tayfun oldu. Jebi Tayfunu, 4 Eylül'de 165 km/saat hızındaki rüzgarlarla Batı Japonya'yı etkisi altına aldı. Birçok vilayette yaygın rüzgâr ve taşkın hasarlarına neden olan Jebi, en az 17

kişinin ölümüne ve 600'den fazla kişinin ise yaralanmasına sebep oldu. Japonya'nın Yangın ve Afet Yönetim Ajansı'na göre resmi olarak 1.100'den fazla konut hasarlansa veya yıkılsa da nihai rakam bunun çok daha üstündeydi.

Aon'un raporuna göre, toplam ekonomik kayıpların milyarlarca ABD Doları seviyesine ulaşması bekleniyor. Japonya Genel Sigortalar Birliği'ne (GIAJ) göre yaklaşık 486.000 sigorta tazminat başvurusu yapıldı ve bunun neticesinde milyarlarca dolarlık tazminat ödemesi yapılacağı öngörülüyor.

Japonya'nın Hokkaido Adası da 6 Eylül'de 6.6 şiddetinde bir depremle sarsıldı. Geniş bir bölgede üst yapı ve altyapı hasarlarına sebep olan deprem, birçok bölgede ciddi çatlaklara, bazı bölgelerde ise yer kaymaları sonucu birçok yapının zarar görmesine neden ol-

du. Yetkililer, bu olayların sonucunda 41 kişinin öldüğü ve 480 kişinin yaralandığı bilgisini paylaştı.

Yine Aon'a göre, toplam ekonomik kayıpların 1 milyar ABD Dolarına, tarım, ormancılık, balıkçılık ve turizm sektörlerini doğrudan etkileyen hasar rakamının ise 605 milyon ABD Doları (JPY 68.9 milyar) seviyesine ulaşması beklenmektedir. GIAJ'a göre, bildirilen hasar dosyası sayısı ise 12.279'dur. Çoğu, büyük tarımsal zararlara sebep olan Eylül ayındaki büyük doğal afetlerin tam listesi yukarıdaki tablodadır.

Global Reinsurance-2018
Çvr: İbrahim TÜRMIŞ